

ČESKO-SLOVENSKÁ INICIATIVA PRO PŘENOS DOBRÉ PRAXE ONSTAGE

ZAVĚREČNÁ ZPRÁVA A ANALÝZA PŘENOSITELNOSTI

OBSAH

OBSAH	2
ČESKO–SLOVENSKÁ INICIATIVA PRO PŘENOS DOBRÉ PRAXE ONSTAGE	3
1.1 Představení iniciativy OnStage	3
1.2 Co je OP URBACT	3
DOBRÁ PRAXE ONSTAGE V KONTEXTU NÁRODNÍ A MEZINÁRODNÍ POLITIKY	5
2.1 Mezinárodní politika	5
2.2 Národní politika	6
POPIS MĚSTA BRNA A JEHO DOBRÉ PRAXE	8
3.1 Úvod	8
3.2 Dobrá praxe města L'Hospitalet de Llobregat	8
3.3 Dobrá praxe města Brna	9
ZAPOJENÁ MĚSTA A REALIZOVANÉ PROJEKTY	12
4.1 Úvod	12
4.2 Banská Bystrica	12
4.3 Broumov	17
4.4 Lučenec	20
4.5 Neratovice	24
4.6 Nitra	27
4.7 Plzeň	31
4.8 Trenčín	35
METODOLOGIE A PROCES PŘENOSU DOBRÉ PRAXE	39
5.1 Úvod	39
5.2 Metodologie	40
5.3 Harmonogram Česko-slovenské iniciativy OnStage	42
VÝSTUPY INICIATIVY A PŘENOSITELNOST DOBRÉ PRAXE DO DALŠÍCH MĚST	45
6.1 Úvod	45
6.2 Přehled výstupů v zapojených městech	45
6.3 Posouzení potenciálu přenosu v zapojených městech	47
6.4 Analýza SWOT Česko-slovenské iniciativy OnStage a potenciál přenosu dobré praxe do dalších měst	48

ČESKO–SLOVENSKÁ INICIATIVA PRO PŘENOS DOBRÉ PRAXE ONSTAGE

1.1 Představení iniciativy OnStage

Česko-slovenská iniciativa OnStage je jedna z pěti pilotních národních iniciativ OP URBACT III zaměřených na přenos dobré praxe a sdílení zkušeností mezi zapojenými městy. Hlavním cílem iniciativy byl přenos dobré praxe v oblasti inkluze sociálně znevýhodněných dětí prostřednictvím performativních umění; především skupinové výuky hudby a tance. Iniciativa byla realizována v období od června r. 2021 do prosince r. 2022 a nositelem dobré praxe bylo město Brno, které se v dřívějších letech inspirovalo dobrou praxí španělského města L'Hospitalet de Llobregat.

Iniciativa byla realizována za úzké spolupráce Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku, národních expertů OP URBACT, města Brna, jakožto nositele dobré praxe, a zapojených partnerských měst.

Zapojeno bylo celkem sedm měst. Z České republiky se jednalo o města Broumov, Neratovice a Plzeň. Na Slovensku se zapojila města Banská Bystrica, Lučenec, Nitra a Trenčín. Díky Česko-slovenské iniciativě OnStage vzniklo 31 vzdělávacích programů zaměřených na výuku hudby a tance, kterých se pravidelně účastní celkem 336 dětí.

1.2 Co je OP URBACT

Od roku 2002 je URBACT programem evropské územní spolupráce, jehož hlavním cílem je podporovat udržitelný integrovaný rozvoj měst napříč Evropou. URBACT je nástrojem politiky soudržnosti, který je spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj, 28 členskými státy EU, Norskem a Švýcarskem. Posláním OP URBACT je umožnit městům vzájemnou spolupráci a rozvíjení integrovaných řešení běžných výzev, s nimiž se města potýkají, a zlepšování schopností vykonavatelů městské samosprávy. Spolupráce je umožněna pomocí vytváření sítí evropských měst, vzájemným sdílením zkušeností a znalostí, sdílením dobrých praxí a identifikací osvědčených postupů pro zlepšení problematiky, kterou se daná síť měst zabývá.

Čtyři základní body OP URBACT:

1. Posílení kapacity měst v oblasti řízení a nastavování udržitelné městské politiky a postupů integrovaným a participativním způsobem.
2. Zlepšení koncepce udržitelných městských strategií a postupů ve městech.
3. Zlepšení implementace integrovaných a udržitelných městských strategií a postupů ve městech.

4. Rozvíjení a sdílení znalostí - Cílem je zajistit, aby odborníci v praxi a osoby s rozhodovací pravomocí na všech úrovních měli přístup ke znalostem a sdíleli know-how o všech aspektech udržitelného rozvoje měst s cílem zlepšit strategie městského rozvoje.

DOBRÁ PRAXE ONSTAGE V KONTEXTU NÁRODNÍ A MEZINÁRODNÍ POLITIKY

Dobrá praxe města Brna spočívající v inkluzi sociálně znevýhodněných dětí prostřednictvím skupinové výuky performativních umění je v souladu s klíčovými tématy diskutovanými na národní i mezinárodní úrovni.

2.1 Mezinárodní politika

EU stanovila pět priorit politiky soudržnosti pro období let 2021 – 2027. Jeden z cílů je zaměřen právě na inkluzi.

Cíl politiky č. 4 s názvem „Sociálněji Evropa“ se soustředí na rozvoj vzdělávání, zvyšování kompetencí, získávání odborných dovedností, rovný přístup ke zdravotní péči a podporu sociálního začleňování. Česko-slovenská iniciativa pro přenos dobré praxe OnStage je tedy v přímém souladu s tímto cílem evropské politiky.

Poslání dobré praxe města Brna rovněž odpovídá cílům udržitelného rozvoje definovaných organizací s názvem UN-Habitat, agenturou OSN, která vznikla v r. 1978, a je zaměřená na zlepšování životních podmínek ve městech a obcích po celém světě. V r. 2015 bylo na summitu OSN v New Yorku v rámci tzv. Agendy 2030 „Přeměny našeho světa: Agendy pro udržitelný rozvoj 2030“ (Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development) schváleno 17 cílů udržitelného rozvoje na období let 2015 – 2030. Dobrá praxe města Brna má přímou návaznost na pět těchto cílů.

Cíl 1: Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě

Cíl 4: Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny

Cíl 8: Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny

Cíl 10: Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi

Cíl 11: Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce

Skupinová výuka performativních umění napomáhá k rozvoji sociálních kompetencí dětí a týmové práce. Prokázáno je také zlepšení školní docházky, prospěchu ve škole a snížení kriminality. Děti, které prošly metodou El Sistema se snadněji začleňují na trhu práce, což má pozitivní dopad na boj s chudobou. Skupinová výuka performativních umění podporuje inkluzi, což napomáhá ke snížení nerovnosti a podpoře udržitelnosti měst a obcí.

Česko-slovenská iniciativa pro přenos dobré praxe OnStage je v souladu s Novou agendou pro města (New Urban Agenda), která byla schválena v r. 2016 a v následujících 20 letech stanovuje politiku a financování rozvoje měst, čímž napomáhá k realizaci závazků vyplývajících z globální Agendy 2030.

V r. 2018 byla Evropskou komisí schválena tzv. Nová evropská agenda pro kulturu (New European Agenda for Culture) jejímž hlavním cílem je využít potenciál kultury při vytváření inkluzivnější a spravedlivější Evropské Unie. Nová evropská agenda pro kulturu zdůrazňuje význam kultury při zlepšování životů a přetváření společenství. Kultura má ojedinělou moc spojovat lidi napříč různými kulturami a společenskými třídami, což má pozitivní dopad např. na integraci mezinárodních občanů nebo sociálně znevýhodněných osob.

Dobrá praxe města Brna má také přímou návaznost na Evropský pilíř sociálních práv (European Pillar for Social Rights). Konkrétně se jedná o následující zásady:

Zásada č. 1: Všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení

Zásada č. 3: Rovné příležitosti

Zásada č. 11: Péče o děti a podpora dětí

Zásada č. 17: Začlenění osob se zdravotním postižením

2.2 Národní politika

Téma sociální inkluze a vzdělávání rezonuje také na národní úrovni a patří mezi priority jak České republiky, tak také Slovenska. V r. 2019 schválila Rada EU tři specifická doporučení (EU Council's Specific Recommendations) pro Českou republiku. Doporučení č. 2 spočívá v podpoře zaměstnávání žen s malými dětmi, mimo jiné zlepšení přístupu k cenově dostupné péči o děti, a zaměstnávání znevýhodněných skupin. Doporučení zmiňuje také nutnost zvýšit kvalitu a inkluzivnost systémů vzdělávání a odborné přípravy, mimo jiné podporou technických a digitálních dovedností a podporou učitelského povolání. Slovensko obdrželo od Rady EU doporučení zlepšovat kvalitu a inkluzivnost vzdělávání na všech úrovních a podporovat dovednosti. EU dále doporučuje zlepšit přístup k cenově dostupné a kvalitní péči o děti a dlouhodobé péči. Doporučuje také podporovat integraci znevýhodněných skupin, především Romů. Doporučení udělené Radou EU v r. 2020 a 2021 se zaměřují především na řešení probíhající pandemie. Doporučení z r. 2019 však byly zahrnuty do Národního plánu obnovy, který se mimo jiné věnuje např. tématu kreativního vzdělávání.

V České republice je na téma inkluze zaměřena Strategie sociálního začleňování a Akční plán inkluzivního vzdělávání, které mimo jiné řeší vzdělávání studentů z vyloučených lokalit, Romů a dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. V r. 2016 vešla v platnost novela školského zákona, která stanovuje pravidla inkluze a inkluzi definuje jako společné vzdělávání zdravých, handicapovaných, sociálně znevýhodněných i výjimečně nadaných dětí.

Na Slovensku téma inkluze řeší Národní rámcová strategie podpory sociálního začlenění a boje proti chudobě. Ministerstvo školství, vědy a výzkumu Slovenské Republiky vypracovalo Nultý akční plán Strategie inkluzivního přístupu ve výchově a vzdělávání na rok 2021. V r. 2021 byly následně schváleny reformy školského zákona, díky kterým poprvé došlo k začlenění definice inkluze do zákona a bylo schváleno zavádění podpůrných týmů.

POPIS MĚSTA BRNA A JEHO DOBRÉ PRAXE

3.1 Úvod

Město Brno se v letech 2018 – 2021 zapojilo do sítě přenosu OP URBACT III s názvem OnStage – Music Schools for Social Change (Hudební školy jako nástroj sociální změny). Vedoucím městem této sítě a nositelem dobré praxe bylo španělské město L'Hospitalet de Llobregat, které spadá do aglomerace Barcelony, má největší hustotu obyvatel v EU (53 119 ob./km²) a potýká se s rozsáhlými sociálními problémy. Dalšími zapojenými městy bylo Aarhus (Dánsko), Katowice (Polsko), Adelfia (Itálie), Valongo (Portugalsko) a Grigny (Francie).

Brno bylo při implementaci dobré praxe z města L'Hospitalet de Llobregat natolik úspěšné, že bylo osloveno Národním kontaktním místem OP URBACT pro Českou republiku, aby se stalo nositelem dobré praxe a o své zkušenosti se podělilo v rámci Česko-slovenské iniciativy OnStage, která je určena českým a slovenským městům.

3.2 Dobrá praxe města L'Hospitalet de Llobregat

L'Hospitalet de Llobregat je předměstím Barcelony a má cca 261 000 obyvatel (2018), přičemž 28 % obyvatel do města přišlo jako migranti nebo pocházejí z rodin migrantů. 19 % těchto migrantů navíc pochází ze zemí mimo EU. Vysoká míra migrace, jazyková a kulturní bariéra a vysoká hustota obyvatel se staly základem vzniku sociálně vyloučených lokalit, vysoké míry nezaměstnanosti a problémů s integrací.

Před 15 lety však město vytvořilo unikátní sociální strategii, jejíž součástí bylo založení umělecké školy přístupné všem sociálním skupinám a využití performativních umění jako nástroje sociální inkluze. Česká a Slovenská republika disponuje rozsáhlou sítí Základních uměleckých škol (ZUŠ), jejichž přístupnost široké veřejnosti je v Evropě unikátní. Zásadní rozdíl však spočívá v systému výuky a v poslání obou konceptů. ZUŠ jsou zaměřeny na excelentnost a žáci většinou dostávají individuální hodiny od profesionálních učitelů hudby. Žáci navíc musí platit školné, které je sice dotováno státem, ale i přesto je pro děti ze sociálně znevýhodněných skupin většinou nedostupné.

Umělecká škola EMMCA, která se stala vzorem pro síť přenosu OnStage je naopak založená na skupinové výuce, jejímž primárním cílem není dosažení excelence. Výuka není postavena na teorii, ale na praxi. Děti se učí pomocí nápodoby a dochází k poměrně rychlým výsledkům, což podporuje motivaci. Hlavním cílem je radost ze hry a budování sociálních vazeb mezi učitelem a zapojenými dětmi navzájem. Finanční náročnost výukových programů je navíc nastavena tak, aby bylo možné zapojení široké veřejnosti i ze sociálně znevýhodněných skupin. Díky tomuto konceptu dochází za pomoci hudby a jiných performativních umění jako je např. tanec k odbourávání sociálních i jazykových bariér a k vytváření nových sociálních vazeb. Skupinová výuka

performativních umění není prospěšná pouze pro zlepšování sociálních kompetencí, ale má také pozitivní dopad na pozdější uplatnitelnost na trhu práce, jelikož napomáhá k budování sebedisciplíny, trpělivosti, kritického myšlení, schopnosti řešit problémy, schopnosti týmové spolupráce a je rovněž prokázáno zlepšení školní docházky a studijních výsledků. Dochází např. k výraznému zlepšení prospěchu v matematice. Skupinová výuka napříč sociálními skupinami také napomáhá inkluzi, integraci a odstraňování předsudků a kulturních bariér.

Po 15 letech existence navštěvuje uměleckou školu EMMCA ročně cca 4 500 žáků. Učitelé působí jak v samotné budově umělecké školy, tak také v dalších 13 veřejných základních školách, kde pedagogové vedou dopolední kurzy.

Španělská umělecká škola EMMCA částečně využívá metodu El Sistema, což je hudebně-vzdělávací program, který vznikl ve Venezuele. Zakladatelem programu je venezuelský ekonom a hudebník José Antonio Abreu, který byl, za svůj přínos a úsilí v boji proti kriminalitě a ochraně dětí prostřednictvím výuky hudby, v roce 1995 jmenován speciálním ambasadorem pro rozvoj celosvětových hnutí mládežnických a dětských orchestrů a sborů při organizaci UNESCO.

Na základě výzkumu provedeného Interamerickou rozvojovou bankou (IDB), který zkoumal téměř 2 mil. mladých osob, které prošly programem El Sistema, bylo prokázáno, že účast v programu vede ke zlepšení školní docházky a poklesu kriminality mladistvých. Na základě výzkumu bylo vyčísleno, že každý dolar, který byl do vzdělávacího programu investován, vydělá celé venezuelské společnosti 1 dolar a 68 centů. Díky tomuto zjištění dostal program El Sistema podporu venezuelské vlády a došlo k jeho začlenění do učebních osnov státních škol.

Při implementaci výukových metod ve městech zapojených do československé iniciativy OnStage je možné využít zkušenosti zkušených lektorů z Brna nebo ze španělského města L'Hospitalet de Llobregat. V České republice s tímto konceptem výuky pracuje Nadační fond Harmonie v Praze a soukromá škola Vějíř v Kladně.

3.3 Dobrá praxe města Brna

Výchozí situace

Brno má cca 380 000 obyvatel (2018) a jedná se o druhé největší město v České republice. Romská komunita ve městě čítá 15 – 17 000 obyvatel a roste rovněž počet mezinárodních občanů. Město je rozděleno na 29 samosprávných městských částí, a přestože míra chudoby je ve městě poměrně nízká,

bylo zde identifikováno 16 oblastí, které čítají cca 12 – 15 000 obyvatel a jsou ohroženy stoupající mírou chudoby. Tyto oblasti se mohou v budoucnosti stát sociálně vyloučenými lokalitami.

Město disponuje 138 školkami a 66 základními školami. K dispozici je rovněž 20 základních uměleckých škol, přičemž pouze jedna z nich sídlí v sociálně vyloučené lokalitě. Statistiky potvrzují, že cca 78 % Romů opouští vzdělávací systém předčasně, což často vede k nižší uplatnitelnosti na trhu práce a následné kriminalitě. Vzhledem k tomu, že romská komunita patří mezi sociálně ohrožené skupiny a jejich měsíční příjmy jsou nízké, je tradiční výuka na základních uměleckých školách pro děti z této cílové skupiny finančně nedostupná. Právě z tohoto důvodu se Brno rozhodlo implementovat dobrou praxi ze španělského města L'Hospitalet de Llobregat a zpřístupnit hudební vzdělání také dětem ze sociálně znevýhodněných skupin.

Implementace dobré praxe z města L'Hospitalet de Llobregat

Na základě metodiky OP URBACT město Brno nejdříve identifikovalo své potřeby, vyhradilo si čas na důkladné prozkoumání dobré praxe použité v umělecké škole EMMCA, adaptovalo danou dobrou praxi na své lokální potřeby a následně otevřelo pilotní programy na místních školách. Město se inspirovalo španělským programem TANDEM, kde lektoři za dětmi docházejí na základní školy a vedou dopolední kurzy, které jsou dětem poskytovány zdarma. Existuje i odpolední výukový program, do něhož jsou děti rovněž zvány. Tento program je však již placený.

V Brně se rozhodli zavést odpolední program výuky na hudební nástroje nejdříve ve dvou základních školách, které se nachází v lokalitách, kterým hrozí sociální vyloučení. Jedna ze škol je z 80 % navštěvována romskou komunitou, druhá škola z 50 %. Hlavní cílovou skupinou jsou sice děti z 5. – 9. třídy (11 – 15 let), ale do programu byla zapojena také mateřská škola.

Zároveň Brno v rámci přenášení dobré praxe využilo koncept práce s komunitou. Umělecká škola EMMCA pracuje nejen s dětmi, ale se všemi zájemci o výuku performativních umění bez ohledu na věk. Brno se proto spojilo s neziskovou organizací IQ ROMA servis, z.s., která sídlí nedaleko základní umělecké školy, a založili komunitní sbor, kde si může kdokoli přijít zazpívat romské písně, gospels apod.

Realizace a výsledky

ZŠ nám. 28. října

- Od září 2019 rozšířená hudební výuka v rámci dopolední výuky 2 hod./týdně
- Odpolední dobrovolný program: 3 x týdně 2 hod. skupinová výuka houslí a violoncella
- Zúčastnilo se 28 žáků / 10 stabilně

- Školní rok 2020/2021 (říjen – prosinec) zúčastnilo se 18 žáků

MŠ Sýpka

- Založena hudební třída s rozšířenou výukou hudební výchovy (výuka na zobcovou flétnu 1x týdně 30 min, využití Orffových nástrojů v průběhu denních aktivit)
- Školní rok 2019/2020 – výukou prošlo 35 dětí (skupinky po 7 - 8 dětech)
- Školní rok 2020/2021 – ve výuce je aktuálně 36 dětí

ZŠ Merhautova

- Od ledna 2020 probíhají 2 x týdně 2 hod. (120 min) výuky na kytary
- 7 – 8 žáků stabilně (v době karantény probíhala individuální on-line výuka)
- Školní rok 2020/2021 nastoupilo 37 dětí, v individuální online výuce zůstalo cca 15 dětí

Sbor ONSTAGE

- Ve spolupráci s IQ Roma servis, z.s. a Amaro Records
- Od listopadu 2019 sbor pro všechny (od věku 6 let až po dospělé) se zaměřením na populární písně, romské písně a gospel
- Cca 30 zpěváků

V září r. 2022 se do projektu zapojily další dvě školy - ZŠ Křenová a ZŠ J. A. Komenského, které se rozhodly realizovat skupinovou výuku hry na kytaru.

ZAPOJENÁ MĚSTA A REALIZOVANÉ PROJEKTY

4.1 Úvod

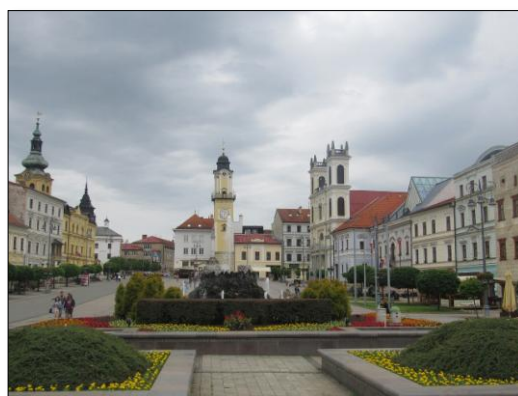
Tato kapitola představuje jednotlivá města v kontextu inkluze jimi vybraných cílových skupin a vize a cíle měst spojené s implementací dobré praxe OnStage. Uvedeny jsou projekty realizované v jednotlivých městech a ohlasy jak na samotné výstupy iniciativy, tak také na samotnou účast v Česko-slovenské iniciativě OnStage.

Česko-slovenská iniciativa OnStage v číslech	
Zapojených měst	8
Členů realizačních týmů ve městech	92
Hudebních a tanečních programů	31
Zapojených dětí	336

Česko-slovenská iniciativa OnStage v číslech

4.2 Banská Bystrica

Město Banská Bystrica je srdcem středního Slovenska, rozkládá se na ploše 103,4 km² a má 75 317 obyvatel. Město je hospodářským, administrativním a kulturním centrem středního Slovenska a Banskobystrického kraje.

Ve městě se nachází 27 MŠ a dvě MŠ při ZŠ, jejichž zřizovatelem je město. Zároveň ve městě působí 10 soukromých MŠ, jedno elokované pracoviště soukromé MŠ se sídlem ve Zvoleně a dvě speciální mateřské školy (z toho jedna soukromá a jedna MŠ při zdravotnickém zařízení). Město je zřizovatelem 11 ZŠ, jedné ZUŠ a Centra volného času (CVC). Nachází se zde takové 3 soukromé ZŠ, dvě církevní ZŠ, dvě speciální ZŠ, z toho jedna je elokovaným pracovištěm soukromé ZŠ pro žáky s autismem se sídlem ve Zvolenu a jedna ZŠ při zdravotnickém zařízení. Ve městě sídlí také dvě soukromé ZUŠ a několik elokovaných pracovišť soukromých ZUŠ se sídlem v jiné obci. Volnočasovou činnost nabízí také 13 nestátních

center volného času. 12 CVČ je soukromých, z toho jedno elokované pracoviště soukromého CVČ se sídlem ve Zvolenu a jedno církevní CVČ. Ve městě sídlí i CVČ JUNIOR, jehož zřizovatelem je Banskobystrický samosprávný kraj. Dále na území města působí 18 středních škol. K nedokončení základní školní docházky dochází pouze ve výjimečných případech. Vysokoškolské vzdělání nabízí Univerzita Matěje Bela, Akademie umění v Banské Bystrici a Fakulta zdravotnictví Slovenské zdravotnické univerzity.

Míra nezaměstnanosti je 4,83%. V r. 2021 došlo v období od ledna do listopadu ke spáchání 76 trestních činů. Míra objasněnosti trestních činů je 93,42 %. V romských osadách žije 510 obyvatel. Z tohoto počtu je 185 dětí ve věku do 18 let.

V 90. letech minulého století v Banské Bystrici vznikly osnovy pro rozšířenou hudební výchovu. Autorkou byla prof. Langsteinová a vyučování založené na dobrovolnosti probíhalo tři hodiny týdně. Hlavním cílem bylo vzbudit zájem o hudební nástroje. Výuka probíhala ve skupině a výsledkem této iniciativy je, že je ve městě doposud velký počet hudebníků. Učební osnovy prof. Langsteinové byly aplikovány jak v Banské Bystrici, tak také v dalších slovenských krajských městech. Základní škola s rozšířenou výukou hudební výchovy však již v Banské Bystrici zanikla.

Vize a cíle

Vize

Inkluze dětí z marginalizované romské komunity a dětí se zdravotním znevýhodněním a podpoření smysluplného využití jejich volnočasových aktivit. Hlavní cílovou skupinou jsou děti z málo podnětného prostředí, děti z rodin zažívajících strach a chudobu a děti se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mentálním postižením.

Základní škola ZŠ Pieninská 27

Pozornost zaměřena především na žáky se zdravotním postižením, pro které je obtížnější se zapojit do vyučovacího procesu. Díky zapojení do projektu budou moci zažít pocit radosti a úspěchu v třídním kolektivu.

ZŠ Trieda SNP 20

Motivace dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí k účasti na výuce, ale také podpora jejich integrace do školního prostředí i širší společnosti prostřednictvím odpoledních volnočasových aktivit.

Cíle:

Základní škola ZŠ Pieninská 27

- Budovat u žáků pozitivní vztah k hudbě
- Naučit je základům hudební nauky, používat jednoduché hudební nástroje

- Vytvořit ve škole hudebně-pohybové těleso
- Připravovat žáky na vystoupení
- Vytvořit si vztah ke škole a ke vzdělání
- Upozornit na žáky se zdravotním znevýhodněním, aby díky projektu zažili v třídním kolektivu pocit radosti a úspěchu
- Odstranění předsudků na základě získaných schopností neformálním hudebním, případně uměleckým vzděláním

Základní škola ZŠ Trieda SNP 20:

- Zřídit rozšířenou třídu hudební výchovy na 2. stupni základního vzdělávání
- Připravit děti na vystoupení před svými spolužáky a zapojit ty z marginalizovaných skupin do vystoupení na tradičních Vánočních slavnostech 2022
- Vytvořit dětský pěvecký sbor zaměřený na romskou kulturu, případně romské populární písně a zajištění pravidelné výukové činnosti
- Odstranění předsudků na základě získaných schopností neformálním hudebním, případně uměleckým vzděláním

Jedná se o děti, které i přes jejich zájem, kvůli složité finanční situaci, nemají možnost navštěvovat zařízení určené pro volnočasové aktivity. Město chce prostřednictvím dobré praxe města Brna ukázat, že prostřednictvím neformálního inovativního vzdělávání je možné dětem z málo podnětného prostředí pomoci tak, aby se v budoucnosti byly schopné uplatnit na trhu práce.

Výsledky implementace dobré praxe OnStage

V Banské Bystrici se rozhodli využít hudbu a tanec jako nástroj sociální změny ve dvou základních školách. Na ZŠ Pieninská byl v březnu r. 2022 založen hudebně-taneční kroužek. Škola se zaměřila především na žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří se složitěji zapojují do vyučovacího procesu. Další cílovou skupinou byly děti z málo podnětného a sociálně slabšího prostředí se speciálními výchovně-vzdělávacími potřebami. Prostřednictvím hudebních a tanečních aktivit jsou děti vedeny k laskavosti, vzájemnému respektu, radosti a spolupráci. Kroužek vytváří podmínky pro tvorbu přátelství ve třídě a upevňují dětem vědomí, že všichni jsme součástí společnosti a můžeme být pro ni přínosem. Do aktivit vykonávaných v rámci projektu byla zařazena i výuka angličtiny. Děti měly možnost se přirozenou a hudebně-pohybovou formou učit cizí jazyk mimo klasické vyučovací hodiny, což je mimořádně přínosné především pro děti, jejichž rodiče si nemohou dovolit platit kroužky anglického jazyka v jazykových školách.

Děti v květnu úspěšně vystopovaly na 30. výročí založení ZŠ Pieninská 27 a v červnu dostaly příležitost vystupovat na Oceňování nejúspěšnějších žáků základních škol Banské Bystrice primátorem města. Vystoupení dětem přinesly velkou radost, pocit hrdosti a úspěchu. Pozitivní ohlasy byly i z řad rodičů.

V ZŠ Trieda SNP 20 si dali za cíl motivovat žáky romského původu a ze sociálně znevýhodněného prostředí k účasti na vyučování prostřednictvím odpoledních aktivit na II. stupni základní školy, kde se žáci věnují rozšířené hudební výchově. Po úvodních setkáních a náboru nových žáků mají v kroužku celkem 15 dětí. Jejich hlavním cílem je vytvořit pěvecké těleso doprovázené hudebními nástroji. V plánu je rovněž vystoupení na školní Vánoční akademii 2022, kterou každoročně organizují.

Počet členů místní pracovní skupiny	11
Počet vzniklých hudebních a tanečních programů	2
Počet zapojených dětí	30
Cílová skupina	Žáci se zdravotním znevýhodněním, žáci z málo podnětného a sociálně slabšího prostředí, žáci se speciálními výchovně-vzdělávacími potřebami, romské děti
Věk zapojených dětí	7 – 15 let
Realizované projekty	<ul style="list-style-type: none"> • Hudebně-taneční kroužek • Pěvecko-hudební kroužek
Veřejná vystoupení	<ul style="list-style-type: none"> • 30. výročí založení ZŠ Pieninská 27 • Oceňování nejúspěšnějších žáků základních škol Banské Bystrice primátorem města • Vystoupení v MŠ 29. Augusta • Vánoční akademie 2022
Zapojené školy a organizace	<ul style="list-style-type: none"> • ZŠ Pieninská 27 • ZŠ Trieda SNP 20

Výsledky implementace dobré praxe OnStage v Banské Bystrici

Ohlasy na realizované projekty

„Projekt podporují i kolegyně a vedení školy a do podpory a propagace se zapojilo i město Banská Bystrica. Do konce r. 2022 plánujeme s dětmi navštívit předškolní zařízení a vytvořit vánoční program pro rodiče v rámci třídy. Pro úspěšnost projektu je nejdůležitější určit si hlavní cíl, co chceme v rámci projektu dětem odevzdat, motivovat děti, aby se cítily milované, uznávané, v bezpečí a toužily se zapojovat do aktivit s radostí a touhou poznávat. Důležité je také vytvořit vhodné prostředí pro úspěšnou realizaci výše uvedených cílů, abychom děti posunuli k uvědomění a využili jejich potenciálu.“

Ivica Kačerová, vedoucí kroužku

„Nejdůležitějším tipem, jak úspěšně zrealizovat tento projekt, je mít kolegy, kteří jsou iniciativní, zodpovědní, kreativní a hlavně ochotní pracovat se žáky i navzdory nízkému finančnímu ohodnocení.“

Sergej Čabala, ředitel ZŠ Trieda SNP 20

ZŠ Pieninská 27- Vystoupení na Oceňování nejúspěšnějších žáků základních škol Banské Bystrice primátorem města

Vystoupení ZŠ Trieda SNP 20 v MŠ 29. augusta

4.3 Broumov

Město Broumov se nachází v severovýchodních Čechách, v severovýchodní části okresu Náchod, v Královéhradeckém kraji, v tzv. Broumovském výběžku. Rozloha města činí 22,27 km².

Broumovsko je součástí bývalých Sudet. Podobně jako i v jiných částech pohraničí, i zde došlo po druhé světové válce k vystěhování obyvatel německé národnosti, z nichž odešlo více než 22 000 lidí. Drtivá většina pozdějších obyvatel přišla do oblasti v rámci poválečného osídlování pohraničí.

Sociální vyloučení v Broumově charakterizuje především existence jednotlivých domů v městské zástavbě, případně samostatně stojící starší domy, jejichž obyvatelé lze, podle závěrečné zprávy Agentury pro sociální začleňování z května 2018, považovat za více či méně sociálně vyloučené. Nejde však o jasně ohraničená a od jiné zástavby oddělená místa. Ve všech sociálně vyloučených lokalitách existují v odlišné míře různé formy rizikového chování, které na sebe sociální vyloučení váže. Sociální jevy spojené se sociálním vyloučením mohou vést k nepochopení mezi majoritou a obyvateli sociálně vyloučených lokalit. Celkem se jedná o 23 objektů.

V Broumově žije podle posledních dostupných údajů 7 444 obyvatel. Počet osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách byl v době výzkumu Agenturou pro sociální začleňování odhadován na cca 600 až 800 osob, čili až 10,7 % všech obyvatel. Sociální vyloučení se týká téměř výhradně Romů, nicméně jejich přesný počet se v různých analýzách liší a kolísá mezi počtem 600 až 800. Tato neurčitost vychází z rozdílného pojetí romství a částečně také z nejednoznačné definice sociálního vyloučení.

V Broumově se nachází jedna mateřská a dvě základní školy zřizované městem. Královéhradecký kraj je zřizovatelem Základní a praktické školy Broumov a také gymnázia. V obci působí také ZUŠ, která je rovněž zřizovaná městem a MŠ Začít spolu zřízená soukromou osobou.

Broumov vykazuje nejvyšší podíl osob v exekuci v rámci Královéhradeckého kraje. Z hlediska podílu je zde také nejvíce příjemců příspěvků na bydlení i příspěvků na živobytí v kraji. Broumov rovněž eviduje z hlediska podílu nejvíce dlouhodobě nezaměstnaných v kraji (v prosinci 2018 se jednalo o 2,6 %). Podíl předčasných odchodů ze základního vzdělávání je pak druhý nejvyšší v kraji, a to 10 % (školní rok 2017/2018). Tato data vycházejí ze zprávy Agentury pro sociální začleňování z června 2020. Index kriminality je v současnosti nižší než u geograficky blízkých obvodů a podle Mapy kriminality má hodnotu 5,5.

Vize a cíle

Vize

Inkluze sociálně znevýhodněných dětí prostřednictvím nabídky kroužků, která by reflektovala jejich specifické potřeby, a cílená práce s rodinami těchto dětí.

Cíle

- Založení 2 pohybově-tanečního kroužku pro děti I. a II. stupně ZŠ
- Založení hudebního kroužku – společná výuka na kytaru pro děti z dětského domova
- Založení kroužku scénického tance pro děti z MŠ
- Uspořádání společného vystoupení

Broumov je městem, kde je vnímána silná potřeba budování přátelských vztahů a dobrých sousedství mezi jednotlivými rodinami a obyvateli. Tímto projektem by měla být podpořena inkluze sociálně znevýhodněných dětí a cílená práce s rodinami těchto dětí, kterým je potřeba věnovat dostatek času a pracovat s nimi na zesílení motivace k posílání dětí do volnočasových kroužků.

Vizí města Broumova je projekt, který vytvoří bezpečný prostor pro setkávání a spolupráci různých subjektů a institucí, v jehož rámci vzniknou volnočasové kroužky pro děti bez rozdílu, kde se bude učit nejen performativní umění, ale také budovat zdravé vztahy mezi dětmi i rodinami těchto dětí.

Cílem projektu bylo založení 2 pohybově-tanečních kroužků s dotací 1 hod. týdně a pro 20 dětí/kroužek. Dále pak kroužek scénického tance s dotací 1 hod. týdně pro 28 žáků a založení hudebního kroužku s hodinovou dotací čtyři hodiny týdně pro min. 10 žáků.

Sekundárním cílem bylo i společné vystoupení, na kterém se měla prezentovat dosavadní práce v rámci kroužků. Zároveň mělo dojít k propojení a užší spolupráci s kroužky dalšími, které již v Broumově působí (např. v rámci ZUŠ). Společné setkání je příležitostí k navázání přátelských vztahů mezi rodinami dětí.

Výsledky implementace dobré praxe OnStage

Česko-slovenská iniciativa OnStage odstartovala v Broumově, který je kandidátem na Evropské hlavní město kultury 2028, sociální změnu. Město díky dobré praxi města Brna chtělo prohloubit integraci sociálně znevýhodněných osob do majoritní společnosti a veřejného kulturního života. Cílem byla jejich destigmatizace, a to jak na úrovni jednotlivců, tak celé komunity. Cílem projektu bylo podpořit vznik nových přátelství a tzv. dobrých sousedství - vztahů mezi sousedy, které jsou založené na poznání jeden druhého,

přátelství, solidaritě a toleranci. Primárním cílem bylo stáhnout děti z ulice a dát jim smysluplné využití času po škole.

Broumov navázal na dobrou praxi města Brna především způsobem práce s dětmi, založené na metodě El Sistema, hudebně-vzdělávacím programu spočívajícím ve skupinové výuce hudby. Město se rovněž rozhodlo inspirovat upraveným programem TANDEM, kde lektoři za dětmi docházejí na základní školy a vedou odpolední kurzy, které jsou dětem poskytovány zdarma. Program byl realizován ve španělském městě L'Hospitalet de Llobregat a je jím inspirována i dobrá praxe města Brna. Konkrétně se Broumov vydal především cestou skupinové výuky tance. Otevřeny byly tři kroužky – dva pohybově-taneční kroužky a kroužek scénického tance. Díky inspiraci z brněnské ZŠ Merhautovy byl otevřen i kroužek skupinové výuky hry na kytaru „Hledá se nový Django“, v němž jsou využívány i rytmické nástroje, doprovod za pomoci tleskání a zpěv. Velkou inspirací je pro město i brněnský Sbor ONSTAGE. Do budoucna je plánováno založení podobného sboru.

Celková kapacita nových kroužků je 78 dětí a v současnosti je aktivně zapojeno 63 dětí. Děti dostaly rovněž příležitost vystoupit na několika veřejných vystoupeních – např.: Den volného času, Ty tvoříš Broumov a Oslavuj a oživuj Broumov. Realizační tým projektu je velmi aktivní při vyhledávání externího financování. Díky úspěchu v žádosti o dotaci z Národního plánu obnovy se jim podařilo získat finance na celý školní rok 2022/23. Již nyní se děti připravují na společné vystoupení v únoru r. 2022 a je zde vysoká pravděpodobnost, že budou realizované aktivity probíhat i v dalších letech. Broumov má zájem i o zapojení se do OP URBACT IV prostřednictvím mezinárodní sítě přenosu.

Počet členů místní pracovní skupiny	7
Počet vzniklých hudebních a tanečních programů	4
Počet zapojených dětí	63
Cílová skupina	Děti z řad romské komunity a sociálně znevýhodněných zástupců majority
Věk zapojených dětí	3 – 14 let
Realizované projekty	<ul style="list-style-type: none"> • Pohybově-taneční kroužek • Pohybově-taneční kroužek „Tancuj pro radost“ • Kroužek scénického tance • Kroužek skupinové výuky hry na kytaru „Hledá se nový Django“
Veřejná vystoupení	<ul style="list-style-type: none"> • Den volného času • Ty tvoříš Broumov • Oslavuj a oživuj Broumov
Zapojené školy a organizace	<ul style="list-style-type: none"> • Základní škola a Praktická škola Broumov • Komunitní centrum Naděje • Mateřská škola Začít spolu, z. s. • Dětský domov Broumov • ZUŠ Broumov

Výsledky implementace dobré praxe OnStage v Broumově

Ohlasy na realizované projekty

„Děti jsou nadšené, že se mohou kroužků účastnit. Jsou spolutvůrci toho, co dělají. Přináší si svoje písničky, mají nápady, co by se mohlo dělat, a tak je to velmi baví. Jsou nadšené z veřejných vystoupení a toho, že jim lidé tleskají. Myslím si, že to zvyšuje jejich sebedůvěru a pozici ve společnosti. To mi připadá důležité. Podařilo se nám zapojit především pohybově-taneční kroužek ze Základní a Praktické školy, který funguje od října r. 2021. Děti nám vystupovaly na několika akcích a vždy se to setkalo s velkým ohlasem – přišla spousta rodičů, ale i dalších diváků z minority i majority. Projekt rovněž vyvolal velký zájem lektorů a podařilo se nám zapojit i lektory z romské komunity. Lektoři jsou nadšení a oceňují náš přátelský přístup. Snažíme se s nimi hodně komunikovat, nemusí dělat žádnou administrativu a mohou se soustředit na děti. Vycházíme jim vstříc a posloucháme je.“

Pavla Jenková, koordinátorka projektu

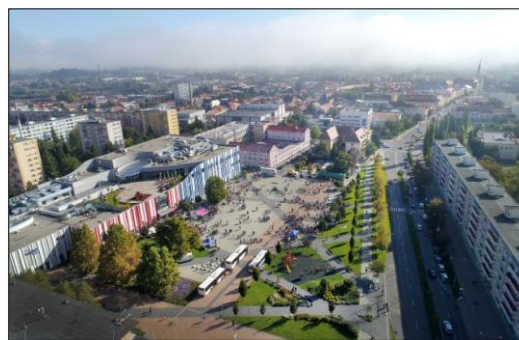
Oslavuj a oživuj Broumov

Ty tvoříš Broumov

4.4 Lučenec

Město Lučenec je okresním městem pro 55 obcí a město Filakovo. Je součástí Banskobystrického kraje a hospodářským centrem regionu Novohrad. Město má 28 475 obyvatel a se svou rozlohou 47,8 km² patří mezi středně velká slovenská města. Město leží na křižovatce dopravních tepen spojujících západ Slovenska (Bratislava) s východem (Košice) a Budapešť (Maďarsko) s Varšavou (Polsko). Příležitostí pro rozvoj města je také skutečnost, že se nachází v příhraničním regionu s Maďarskem.

V současnosti město čelí výraznému stárnutí obyvatelstva a odlivu mladých lidí. Největší úbytek obyvatel byl zaznamenán v r. 2020, což bylo způsobeno i probíhající pandemií Covid-19. V důsledku odchodu pracovní síly a klesání atraktivity města pro investory dochází ke snižování kvality života obyvatel a zhoršování jejich sociální situace, což vede ke zvyšování sociálního napětí. Míra nezaměstnanosti činí 12 %. Počet odhalených trestných činů je 738 až 870. Míra objasňenosti trestných činů je v daném policejním okrese 63,92 %.

V Lučenci se nachází významný počet Romů. K romské komunitě se hlásí přibližně 3000 osob, což je 11 % obyvatelstva. Právě tato skupina obyvatel se vyznačuje nižším vzděláním a s tím spojenými omezenými pracovními možnostmi, nižšími příjmy a horšími podmínkami bydlení. V důsledku těchto faktorů se jedná o skupinu obyvatel, která je ohrožena sociálním vyloučením. Jediná lokalita, která je městem vnímána za vyloučenou je Rapovská křižovatka, kde se nachází 24 městských nájemních bytů II. a IV. kategorie.

Ve městě se nachází 10 základních škol, sedm mateřských škol (z toho dvě jsou součástí ZŠ), osm středních škol (2 gymnázia, 6 SOŠ, 2 speciální SŠ) a tři ZUŠ (jedna církevní, jedna soukromá a jedna nezisková organizace). Největší počet obyvatel má dokončené střední odborné vzdělání s maturitou (19,86 %) a vysokoškolské vzdělání II. stupně (16,06 %). Bez školního vzdělání je 13,56 % obyvatel a základní vzdělání má dokončeno 11,41 % obyvatelstva. V této skupině jsou však započítány i děti a žáci, kteří se teprve vzdělávají nebo se vzdělávat začnou. Předčasně ukončenou školní docházku mají cca 2 % obyvatelstva.

Vize a cíle

Vize

Zlepšit školní docházku a školní prospěch dětí z vyloučené romské komunity a dalších romských dětí ze znevýhodněného prostředí.

Cíle

- Destigmatizace - zachycení talentovaných dětí, dát jim možnost vyniknout např. na školních nebo městských akcích (velikonoční jarmark apod.)
- Vytvoření dlouhodobě udržitelné podpůrné sítě nejen pro samotné účastníky projektu, ale i pro jejich komunity – vyhledání lektorů, kteří by měli zájem se této činnosti dlouhodobě věnovat.
- Zajištění udržitelnosti projektu – najít sponzory a vyčlenit prostředky na činnost komunitního centra z rozpočtu města.

Nejzásadnější výzvou, na kterou se chce město zaměřit, je větší sociální začlenění marginalizované komunity. Dobrá praxe města Brna by měla pomoci zlepšit školní

docházku a efektivní využití volného času dětmi ze sociálně znevýhodněných rodin, pro které nejsou klasické volnočasové aktivity ekonomicky dostupné. Město chce spolupracovat i s rodiči dětí, kteří se na úspěchu projektu významně podílejí.

Lučenec by chtěl po vzoru města Brna zakoupit hudební nástroje a otevřít kroužky zaměřené na skupinovou výuku hudební výchovy. Město má také zájem školit místní učitele hudby v unikátní výukové metodě používané v Brně. Výukové metody budou samozřejmě přizpůsobeny specifickým potřebám místní komunity.

Cílem je prohloubit integraci sociálně znevýhodněných osob do většinové společnosti a veřejného kulturního života. Zapojením dětí má dojít k motivaci jejich rodičů ke společným aktivitám s dětmi. Má být dosaženo lepší školní docházky, ale i lepších studijních výsledků dětí. Předpokladem je, že se tím zlepší chování dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Výsledky implementace dobré praxe OnStage

Cílem hudebně-pohybové volnočasové aktivity v Lučenci je poskytnout podnětné a pozitivní prostředí pro děti a jejich rodiče, kteří se ocitli v krizové situaci v zařízení nouzového bydlení, povzbudit je do činností a posílit jejich vzájemné vztahy. Hudba je vhodný nástroj pro spojování a vytváření sociální soudržnosti. Je to univerzální jazyk vhodný pro vytváření inkluzivního prostředí a budování vzájemné empatie. Inspirací z Města Brna je pro lektorky z Lučence především spolupráce školy na komunitní úrovni, systém výuky ve skupinách a dostatek pomůcek. Důležité pro ně bylo i vidět a zažít přímo v brněnských školách aktivity učitelů a přístup žáků, které dokázaly různými metodami zapojit do procesu výuky. V Lučenci využívají Orffovy nástroje, syntezátor jako doprovodný nástroj a množství pomůcek pro aktivní hry a relaxaci. Děti jsou ve věku dva až sedm let, z tohoto důvodu jsou do aktivit zapojováni i rodiče. Děti projevují nadšení a radost z nového a vytržení ze stereotypu.

Počet členů místní pracovní skupiny	9
Počet vzniklých hudebních a tanečních programů	1
Počet zapojených dětí	10 + 8 rodičů
Cílová skupina	Děti a jejich rodiče nebo zákonní zástupci ze sociálně znevýhodněného a méně podnětného prostředí
Věk zapojených dětí	2 – 7 let
Realizované projekty	Pohybově-hudební volnočasová aktivita
Zapojené organizace	Občanské sdružení „Za důstojný život“ - Zariadenie núdzového bývania

Výsledky implementace dobré praxe OnStage v Lučenci

Ohlasy na realizované projekty

„Je zajímavé sledovat, že děti ze sociálně znevýhodněného prostředí jsou živější, smělejší a aktivnější, projevují nadšení, radost z nového, vytržení ze stereotypu, ale jejich rodiče jsou stydlivější a někteří méně aktivní. Je to pochopitelné, v jejich situaci jim příliš do zpěvu a tance není. Naším cílem je povzbudit je do činnosti, pomoci jim pochopit, že to, co možná nebylo ve věku jejich dětí dopřáno jim, ať se snaží dopřát vlastním dětem. Svou činností a zapojováním se do našich aktivit si mohou posílit vzájemné vztahy. Věříme, že tento způsob, který jim a jejich dětem umožní strávit pár hodin týdně v pozitivní atmosféře, zanechá na vývoji jejich dětí kladnou stopu. A co je podle nás důležité? Vytrvat, nedat se odradit a poukazovat na význam a smysl všeho, co děláme.“

Marianna Žilková a Anna Čemeričková, lektorky pohybově-hudební volnočasové aktivity

Lektorky Marianna Žilková a Anna Čemeričková vedou hudebně-pohybové aktivity v Zariadení núdzového bývania OZ „Za dôstojný život“ v Lučenci.

4.5 Neratovice

Město Neratovice leží ve Středočeském kraji, v okrese Mělník a zabírá území o rozloze přibližně 20,02 km² včetně městských částí Byškovice, Lobkovice, Mlékojedy, Korycany a Horňátky. Žije zde přibližně 16 000 obyvatel.

Na město byly Neratovice povýšeny v roce 1957. Na rychlém růstu města i jeho obyvatelstva se od 2. poloviny 20. století nejvíce podílel národní podnik Spolana Neratovice, dnes Spolana s.r.o. Ten je i dnes stále největším zaměstnavatelem v regionu.

Ve městě je 7 mateřských škol, dvě základní školy, gymnázium, ZUŠ, SOŠ a SOU. Míra nezaměstnanosti a kriminality se drží na celostátním průměru. Vysloveně vyloučené lokality ani osoby ve městě nejsou evidovány. Nachází se zde však jeden bytový dům s koncentrací sociálně znevýhodněných obyvatel. K 1. 1. 2021 bylo na území Neratovic přihlášeno celkem 919 cizinců. Z toho trvale 577 a přechodně 342. Přesný počet Romů není znám, ale rozhodně nepřevyšuje celostátní průměr. Na adrese Městského úřadu je v současnosti hlášeno téměř 1400 osob.

Vize a cíle

Vize

Zlepšení inkluze sociálně znevýhodněných dětí a jejich rodičů z řad majority, romské komunity a mezinárodních občanů prostřednictvím skupinové výuky na hudební nástroje

Cíle:

- Vytvoření programu pro žáky II. stupně – skupinová hra na kytaru
- Vytvoření programu pro žáky II. stupně – skupinová hra na rytmické nástroje
- Vystoupení na městském festivalu Salon Neratovice

Město Neratovice očekává, že díky zapojení do Česko-slovenské iniciativy OnStage dojde ke zlepšení politiky soudržnosti společnosti ve městě. Hlavní cílovou skupinou jsou sociálně znevýhodnění obyvatelé (romská komunita, rostoucí komunita cizinců a rodiny majority se základním vzděláním). Největší výzvou pro město je zpřístupnit program všem sociálním skupinám.

Cílem bylo dosažení pravidelné skupinové výuky hry na kytaru alespoň v počtu deseti dětí z jedné ZŠ a pravidelné účasti alespoň deseti dětí na skupinové výuce hry na rytmické nástroje z druhé ZŠ. Oba hudební programy měly probíhat min. 2 hod. týdně. Úspěchem

by bylo zrealizování alespoň jednoho veřejného vystoupení alespoň jedné ze skupin žáků na tradičním městském festivalu Salon Neratovice.

Vítané je rovněž navázání spolupráce s dalšími českými a slovenskými městy, která řeší obdobné výzvy a může tak dojít k vzájemné výměně zkušeností. Sekundárním cílem projektu je také zlepšení schopností a dovedností vykonavatelů městské samosprávy.

Pro zajištění udržitelnosti projektu je důležité propojit projekt OnStage s dalšími aktivitami města a tím zapojit širší spektrum politické reprezentace města.

Výsledky implementace dobré praxe OnStage

Město Neratovice se zaměřilo především na metodu skupinové výuky El Sistema. Z brněnské ZŠ Merhautovy převzali skupinovou výukou hry na kytary a ZŠ nám. 28. října je inspirovala k využívání rytmických nástrojů. Iniciativa umožnila oslovit vůdčí členy minority, kteří si hudební programy vzali za své, a díky jejich nadšení se zapojila řada dalších členů minority a podařilo se rovněž navázat dialog s majoritou.

V říjnu r. 2022 byly otevřeny dva hudební programy. Každá ze tříd se schází dvakrát týdně ke skupinové výuce hry na hudební nástroje či zábavné formě seznamování se s nejrůznějšími hudebními nástroji a uměleckými choreografiemi. „Praktická třída, určená pro žáky II. stupně, se zaměřuje na skupinovou výuku hry na kytaru, housle, piáno a rytmické nástroje. Děti mají možnost vyzkoušet si, který nástroj je jejich srdci nejbližší. „Hernička“, určená pro žáky I. stupně, je zaměřená na volnou výuku hry na rytmické nástroje a vytváření tanečních kreačí zábavnou formou. Děti mají možnost vyzkoušet si i zpěv a dramatický projev. Lektori dávají dětem volný prostor pro seberealizaci, aby se mohly zapojit dle svého talentu a pocitů. Obě skupiny žáků se pravidelně scházejí v odpoledních hodinách hned po vyučování ve vybraných prostorech své základní školy. Výuka včetně zapůjčování hudebních nástrojů je zcela zdarma. Zatím se zapojilo 29 žáků.

Město se snaží zajistit udržitelnost realizovaných aktivit i v dalších letech a aktivně vyhledává možnosti financování. Podařilo se jim uspět např. u Nadace Via, která jim pokryla náklady na většinu hudebních nástrojů. Část finančních prostředků byla vyčleněna i z rozpočtu města. Od ledna r. 2023 se má otevřít tzv. KLUB, což je prostor poskytnutý městem Neratovice, kde budou probíhat volnočasové kroužky pro děti z dalších základních škol. Již je evidováno 25 zájemců ze ZŠ Ing. M. Plesingera-Božinova Neratovice.

Počet členů místní pracovní skupiny	9
Počet vzniklých hudebních programů	2
Počet zapojených dětí	29
Cílová skupina	Děti z řad romské komunity, mezinárodních občanů a sociálně znevýhodněných zástupců majority
Věk zapojených dětí	8 – 15 let

Realizované projekty	<ul style="list-style-type: none"> • „Praktická třída“ • „Hernička“
Zapojené školy a organizace	Základní škola a Praktická škola Neratovice

Výsledky implementace dobré praxe OnStage v Neratovicích

Ohlasy na realizované projekty

„Přenos dobré praxe OnStage napomohl větší motivaci cílových skupin k zapojení se do dění ve městě a zvýšení pocitu sounáležitosti. Věřím, že hudba má potenciál spojovat a je skvělým nástrojem na zahájení dialogu mezi majoritou a minoritou.“

Roman Kroužecký, starosta města Neratovice

„Vytvořené programy skupinové výuky hudby se již nyní setkávají s obrovským zájmem tamějších dětí či jejich rodičů, jelikož hudba, tanec a zábava ve volném čase je přesně to, co většina dětí zná, umí a hlavně je to baví. Naším největším přáním je v příštím roce rozšířit naše programy i do ostatních dvou městských základních škol a umožnit tak seberealizaci a vzdělávací a rozvíjecí možnosti dětem z dalších nízkopříjmových či sociálně znevýhodněných rodin v našem městě. Díky obrovskému nasazení, nadšení a láskyplnému přístupu našich kvalitních lektorů a absolutní podpoře vedení města, které postupně zpracovává finanční plán pro dlouhodobou udržitelnost projektu, je zde velká pravděpodobnost pokračování a zdokonalování projektu. Účast na tomto projektu mi dala možnost realizovat jednu z mých dlouhodobých představ o změně ve společnosti. Možnost zrealizovat jednu z částí chybně nastaveného systému – efektivní podpora nízkopříjmových a sociálně znevýhodněných rodin bez rozdílů. Díky zapojení do projektu OnStage se zlepšuji v koordinaci práce, lidských zdrojů, učím se novým odborným úkolům (zpracovávání plánů, programů, tvorba podnětů na základě evropských či dokonce mezinárodních zkušeností).“

Jitka Melicharová, koordinátorka projektu

Hernička

Lektoři z Neratovic

4.6 Nitra

Město Nitra má přibližně 77 610 obyvatel a jde o páté největší město na Slovensku o rozloze cca 10 km². Nitra je sídlem župy a centrem Nitranského kraje. Ve městě má zastoupení mnoho průmyslových odvětví, nejvíce však průmysl potravinářský, a to hlavně díky zemědělskému charakteru okolní krajiny.

Romská komunita má ve městě zastoupení 1801 – 1900 Romů (r. 2019, údaj z Atlasu Romské komunity) a s rozvojem města a průmyslového parku roste i počet mezinárodních občanů. Město je rozděleno na sedm městských částí, ze kterých ve třech je vyšší zastoupení romské komunity. Vyloučené lokality však ve městě nejsou evidovány. Míra nezaměstnanosti je 4,08 % (r. 2020). V Nitranském kraji bylo v r. 2020 evidováno 6371 trestných činů, což tvoří 11,75 % celkového počtu trestných činů na Slovensku.

Na území města se nachází 33 MŠ a 22 ZŠ, z toho 14 ZŠ zřizuje město Nitra. Tři základní školy zřizované městem navštěvují téměř výhradně děti romské komunity. Na jedné ze

základních škol je zvýšené zastoupení dětí z Ukrajiny. Dále ve městě funguje 21 SŠ, 13 SOŠ, 6 ZUŠ, 5 Center volného času, 5 gymnázií a dvě univerzity.

Množství romských dětí bohužel vzdělávací systém opouští předčasně. Proto by město prostřednictvím Česko-slovenské iniciativy OnStage rádo vzbudilo zájem mezi dětmi romské komunity a podpořilo je v dalším životním směřování. Z tohoto důvodu se město rozhodlo pro implementaci přenosu dobré praxe z města Brna a zpřístupnění možnosti vzdělávání v oblasti umění i dětem ze sociálně znevýhodněného a marginalizovaného prostředí

Vize a cíle

Vize

Město chce zvýšit zájem dětí na prvním stupni, kde bývá motivace dětí větší, i starších dětí o návštěvu škol. Také chce klást důraz na práci s rodiči, kde je nutné respektovat jejich povědomí o důležitosti vzdělání.

- Vyvolání zájmu o formální a neformální vzdělávání ze strany komunity
- Děti i rodiče vnímají školu jako místo, kde je respektována jejich kultura.
- Město Nitra je inkluzivním městem pro každého.

Cíle

- Zapojit do projektu co nejvíce dětí základních škol z marginalizovaných komunit (384)
- Na každé škole zřídit ve školním roce 2021/2022 minimálně 2 odpolední hodiny hry na hudební nástroje (klávesy, kytara, bicí-perkuse)
- Posílit bubnový kroužek na jedné základní škole a vytvořit stabilní hudební uskupení
- Ve školním roce 2022/2023 posílit výuku hudební výchovy o 1 hodinu
- V roce 2023 zapojit nové hudební skupiny do vystoupení na stávajících akcích připravovaných městem Nitra

V první fázi je hlavním cílem projektu zaměření se na základní školy a volnočasové aktivity. Děti na základní škole by díky Česko-slovenské iniciativě OnStage měly možnost navštěvovat cenově dostupné volnočasové aktivity. Počítá se i s posílením hudební výchovy, o kterou mají děti zájem. To by mohlo pomoci zvýšit zájem o vzdělávání jako takové. Využitím možností neformálního vzdělávání mohou děti získat i nové užitečné návyky.

Ve druhé fázi by do projektu měly být zařazeny i mateřské a střední školy. To by podpořilo systematické vzdělávání dětí z vyloučených komunit a udržitelnost projektu. V dalších etapách by město Nitra do projektu zapojilo i střediska volného času a další školy.

Výsledky implementace dobré praxe OnStage

Ve městě Nitra zajistili třem základním školám širokou škálu hudebních nástrojů z rozpočtu města a už od ledna 2022 se děti seznamovaly s novými hudebními nástroji a cvičily rytmiku, převážně s učiteli hudební výchovy. Od března probíhají na třech základních školách odpolední kroužky - hra na kytaru a klávesy. Na jedné základní škole funguje také kroužek hry na bubnové nástroje. S dětmi pracují dva lektoři z místní romské komunity, dobrovolník a učitelé hudební výchovy. Důležitou součástí iniciativy v Nitře je i posílení hodin hudební výchovy na ZŠ Krčméryho v prvním ročníku. V září 2022 byly zrealizovány dva bubnové workshopy ve spolupráci s hudebním uskupením Campana Batucada, třetí proběhl v říjnu. Lektoři z romské komunity se zúčastnili školení zaměřeného na prevenci sociálně-patologických jevů, protože prevence je součástí programu zájmového kroužku.

Finance na pokračování projektu v r. 2023 získali díky dotaci z Ministerstva kultury SR. Jsou plánovány další workshopy v prostorách základních škol s O Gadže Bašaven - jde o setkání s autoritami z romské komunity, kteří se prosadili díky vzdělání i v hudební sféře. Pracuje se také na vydání zpěvníku romských písní.

Děti se zapojí do kulturního programu v rámci městských akcí nejen v roce 2022, ale i v dalších letech. Již v r. 2022 děti z iniciativy OnStage vystupovaly v rámci otevřeného pódia během městské akce Vánoční městečko 2022. Při získávání financí na pokračování rozjetých aktivit pokračují podáváním žádostí v dalších grantových výzvách. Nitra zvažuje i možnosti společných mezinárodních projektů s dalšími městy.

Počet členů místní pracovní skupiny	12
Počet vzniklých hudebních a tanečních programů	8
Počet zapojených dětí	90
Cílová skupina	Děti ze sociálně znevýhodněného a marginalizovaného prostředí
Věk zapojených dětí	6 – 15 let
Realizované projekty	<ul style="list-style-type: none"> • 2 kroužky hry na bubny • 2 x výuka hry na klávesy • Výuka hry na kytaru • Zpěv • Rytmika • Rozšíření hudební výchovy v 1. Ročníku ZŠ • Kreativní klub – rytmické hudební cvičení • Zpěvník romských písní a sběr romských receptů • Hymna školy
Veřejná vystoupení	Vánoční městečko 2022
Zapojené školy a organizace	<ul style="list-style-type: none"> • ZŠ Ščasného • ZŠ a MŠ Novozámocká • ZŠ Krčméryho

Výsledky implementace dobré praxe OnStage v Nitře

Ohlasy na realizované projekty

Přínosy zapojení do Česko-slovenské iniciativy OnStage město vnímá ve více rovinách:

- podpora zájmu o návštěvu školního zařízení,
- rozvoj talentů a práce s rodiči,
- prevence sociálně-patologických jevů,
- vnímání školy jako místa, kde je kultura dětí z marginalizované romské komunity respektována,
- zvýšení povědomí o hudebních nástrojích,
- možnost operativně rozšířit původní záměr zapojení dětí z romské komunity o děti z Ukrajiny, což napomáhá jejich snazšímu adaptování se v kolektivu navzdory jazykové bariéře.

„Základem úspěchu je oslovit zajímavé lektory, kteří přitáhnou děti a nebát se používat širokou škálu hudebních nástrojů.“

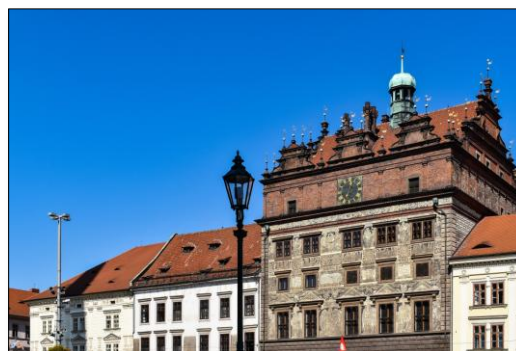
Andrea Oravcová, projektová manažerka z Městského úřadu v Nitře

Bubnový workshop ve spolupráci s hudebním uskupením Campana Batucada

4.7 Plzeň

Plzeň je statutární město na západě Čech a metropole Plzeňského kraje. Rozkládá na ploše 137,6 km², území se rozděluje do deseti městských obvodů. Celkem v Plzni žije zhruba 175 000 obyvatel, je tak čtvrtým největším městem v České republice. V západních Čechách zaujímá Plzeň výrazné dominantní postavení jako silné průmyslové, obchodní, kulturní a správní centrum. V období industrializace v 19. století byly v Plzni založeny známé průmyslové giganty – strojírenský komplex Škoda a Plzeňský Prazdroj. Mimořádným projektem v rámci celé České republiky je výstavba moderní průmyslové zóny Borská pole. Úsilí o zkvalitnění úrovně vzdělání vyvrcholilo v roce 1991 založením Západočeské univerzity v Plzni.

Zásadní zvrát přinesl rok 2015, kdy se Plzeň stala Evropským hlavním městem kultury. Do západočeské metropole v tomto roce zavítalo 3,4 mil. návštěvníků. Město již několik let pracuje na zlepšení kvality života svých občanů i návštěvníků metropole, souborem chytrých a moderních řešení jim usnadňuje i zpříjemňuje život. Plzeň se proto zapojila do celosvětového konceptu Smart Cities neboli inteligentních měst. Do budoucna chce být Plzeň nejen městem kultury, sportu, průmyslu a piva, ale také centrem inovací, kybernetiky, vědy a výzkumu.

Město zřizuje 40 samostatných MŠ, 6 MŠ, které jsou součástí ZŠ a 26 ZŠ. Ve městě jsou dále 4 gymnázia, 23 středních a vyšších odborných škol a 12 zařízení pro volnočasové vzdělávání dětí a mládeže. V Plzni sídlí Západočeská univerzita a působí zde také Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Počet žáků, kteří nedokončí základní školní docházku nebo nepokračují v dalším vzdělání, je velmi nízký. Podíl nezaměstnaných osob v Plzeňském kraji dosáhl k 31. 3. 2021 hodnoty 3,47 %, v porovnání s ostatními kraji se kraj umístil na šestém nejnižším místě. V lokalitě Americké ulice, kde se nachází 16. ZŠ a MŠ Plzeň, jejíž žáci jsou hlavní cílovou skupinou projektu, došlo v r. 2021 k 16 trestným činům a 112 přestupkům.

Počet mezinárodních občanů v oblasti Plzeň - město činí dle Českého statistického úřadu 22 618 osob (R05 Cizinci v ČR podle regionu soudržnosti, kraje a okresu v letech 1996 – 2021, k 31. 12.). Přesný počet osob romského původu není znám. Na území města nejsou "klasické sociálně vyloučené lokality" pouze "špatné adresy" se kterými je adekvátně pracováno, např. revitalizace problematické oblasti, komplexní přestavby domů se sociálními byty apod.

Vize a cíle

Vize

Inkluze sociálně znevýhodněných dětí na 16. ZŠ a MŠ Plzeň prostřednictvím skupinové výuky hudby.

Cíle

- Založení sboru Duháček pro žáky 1. stupně
- Rozšíření hudebních aktivit na 2. stupeň
- Vytvoření vlastního CD
- Vystoupení na Festivalu na ulici

Město Plzeň se využitím dobré praxe města Brna snaží změnit dosavadní profilaci školy. Projekt je zaměřen hned na několik cílových skupin, o jejichž inkluzi 16. ZŠ a MŠ Plzeň usiluje. Jedná se o zástupce romské komunity, mezinárodní občany a sociálně znevýhodněné děti majority žijící v neúplných rodinách, na ubytovnách apod.

Cílem je pravidelná výuka min. deseti dětí ve sboru Duháček, v rámci něhož bude probíhat jak výuka zpěvu, tak také hry na rytmické nástroje. Hudební program bude mít hodinovou dotaci min. 1 hod. týdně. Dalším cílem je rozšíření hudebních aktivit na 2. stupeň ZŠ a zapojení min. 10 žáků. Postupně by mělo dojít k rozšíření dopolední hudební výuky. 16. ZŠ a MŠ Plzeň by také ráda zrealizovala min. jedno vystoupení na Festivalu na ulici.

Cílem města je rovněž udržitelnost, tj. fungování pěveckého sboru i po ukončení projektu a vytvoření materiálních podmínek pro důstojné fungování pěveckého sboru.

Výsledky implementace dobré praxe OnStage

Město Plzeň se zaměřilo na žáky 16. ZŠ a MŠ Plzeň. Z celkového počtu 408 dětí je kvalifikovaným odhadem 255 romského původu (62,5 %), 155 žáků pochází z ciziny (38,73 %) a 93 žáků (22,8 %) pochází ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí (neúplné rodiny, ubytovny apod.). V souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině škola v posledním roce přijala 90 dětí, jejichž inkluze mezi stávající žáky je také velmi důležitá.

Cílem bylo zapojení dětí do volnočasových aktivit uskutečňovaných školou bez nutnosti se na těchto aktivitách finančně podílet. V dětech měl být vzbuzen zájem o hudbu jako prostředku k sebevyjádření a zároveň jim ukázat možnost smysluplně využít volný čas. Inspirací z dobré praxe bylo hned několik. Jedna z prvních věcí byl nákup hudebních nástrojů (cajóny, jembe, bonga, orfovy nástroje aj.), které začaly být využívány v hodinách hudební výchovy jako jedna z motivací k aktivnímu zapojení žáků. Využití rytmických nástrojů v rámci hudební výchovy měli učitel hudby možnost shlédnout při

exkurzi do ZŠ nám. 28. října, kterou jsme absolvovali při návštěvě Brna, nositele dobré praxe.

Školu velmi zaujal způsob práce s dětmi založený na metodě El Sistema, což je hudebně-vzdělávací program spočívající ve skupinové výuce hudby. Po vzoru brněnské ZŠ Merhautovy otevřeli skupinovou výuku „Hry na akustickou kytaru“. Inspirovali se také brněnským Sborem ONSTAGE a na I. stupni založili pěvecký sbor „Duháček“. Sbor měl mezi dětmi takový úspěch, že se následně otevřel i sbor pro žáky II. stupně s názvem „Děčko“. Zatím se zapojilo 44 žáků, kteří již měli možnost vystupovat na několika veřejných vystoupeních jako např.: předávání ocenění pracovníkům ve školství na plzeňské radnici, rozsvěcení vánočního stromu a vystoupení na zasedání Monitorovacího výboru OP URBACT v Brně. V r. 2023 je plánováno vystoupení na Festivalu na ulici. Plán vydání vlastního CD byl prozatím odložen.

Již realizovanými aktivitami jsou tedy pěvecký sbor „Duháček“ pro I. st. pod vedením sbormistryně Nikoly Kubešové, pěvecký sbor „Děčko“ pro žáky II. st. pod vedením sbormistra Jaro Smejkal a skupinová výuka hry na akustickou kytaru pod vedením lektora Petra Švantnera. Patronem projektu se stal sólista opery divadla J. K. Tyla, Miro Bartoš. Odbor kultury Magistrátu města Plzně pro děti za odměnu zajistil filmové a divadelní představení zdarma.

O finanční stránku projektu se velmi zasadila radní pro oblast školství, Lucie Kantorová, které se podařilo zajistit dva sponzory z řad velkých městských firem (Plzeňské městské dopravní podniky a Vodárna Plzeň). Z těchto financí bylo zajišťováno především materiální zajištění projektu (nákup hudebních nástrojů, ozvučení apod.). Škola se zapojila i do výzvy Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy k předkládání žádostí o poskytnutí dotace v rámci Národního plánu obnovy s názvem „Implementace Reformy 3.2.2 Národního plánu obnovy“, jejímž cílem je podpora 400 znevýhodněných škol v období 2022 – 2025. Pokud bude žádost schválena, může dojít k získání prostředků např. na učitele volnočasových aktivit, zážitkové vzdělávací programy apod.

Počet členů místní pracovní skupiny	13
Počet vzniklých hudebních programů	3
Počet zapojených dětí	44
Cílová skupina	Děti z řad romské komunity, mezinárodních občanů a sociálně znevýhodněných zástupců majority
Věk zapojených dětí	6 – 15 let
Realizované projekty	<ul style="list-style-type: none"> • Pěvecký sbor pro I. st. „Duháček“ • Pěvecký sbor pro II. st. „Děčko“ • „Hra na akustickou kytaru“
Veřejná vystoupení	<ul style="list-style-type: none"> • Předávání ocenění pracovníkům ve školství na plzeňské radnici • Rozsvěcení vánočního stromu • Koncert na zasedání Monitorovacího výboru OP URBACT v Brně

Zapojené školy a organizace	16. ZŠ a MŠ Plzeň
-----------------------------	-------------------

Výsledky implementace dobré praxe OnStage v Plzni

Ohlasy na realizované projekty

„Oceňuji možnost poznat kolegy z jiných koutů České republiky. Ačkoliv jsme každý z jiného oboru nebo odvětví, či na jiné pozici v rámci projektu, všichni máme stejný cíl a vizi, že hudba spojuje napříč městy, státy, národy a etniky. Skvělá byla také možnost poznat nové metody, které se v určitém měřítku dají využít nejen v základních školách, ale i ve střediscích volného času, podprahových klubech apod. Pro úspěch projektu je klíčová úzká a aktivní spolupráce se zřizovatelem školy a dalšími představiteli města napříč všemi odbory. Důležitá je také komunikace celého implementačního týmu, včetně time managementu dílčích aktivit projektu. Pokud chcete uspět, zajistěte si okolo sebe tým kreativců se společným cílem.“

Vlastimil Šiška, ředitel 16. ZŠ a MŠ Plzeň

Sbor Duháček

4.8 Trenčín

Trenčín se nachází v západní části Slovenska a je přirozeným geografickým centrem Středního Pováží. Rozloha města je 81,99 km² a počet obyvatel činí 55 877. Město se skládá z 10 katastrálních území.

Díky své strategicky výhodné poloze je Trenčín významným centrem obchodu, hospodářství, kultury a sportu. V r. 2021 navíc získal titul Evropské hlavní město kultury 2026.

Většina obyvatelstva má dokončené střední vzdělání s maturitou nebo vysokoškolské vzdělání. Počet žáků, kteří nedokončí základní školní docházku, je minimální. Na ZŠ se v r. 2019 vzdělávalo 4372 žáků, z toho 172 žáků se zdravotním znevýhodněním. Město je zřizovatelem 16 MŠ, 9 ZŠ, jedné ZUŠ a jednoho Centra volného času. ZUŠ K. Pádívého v r. 2019 navštěvovalo 1120 žáků, z toho 536 žáků bylo vzděláváno individuální formou výuky a 584 skupinovou formou. V Trenčíně jsou i dvě soukromé ZUŠ. Dále ve městě fungují 4 soukromé MŠ, jedna soukromá ZŠ, jedna soukromá ZŠ pro žáky s autismem a jedna speciální ZŠ. Středních škol je celkem 14, z toho dvě soukromé. Vysokoškolské vzdělání je možné získat na Trenčínské univerzitě Alexandra Dubčeka v Trenčíně.

Na školách se stále zvyšuje počet žáků se zdravotním znevýhodněním. Útvar školství proto podporuje působení speciálních pedagogů, kteří působí téměř na všech ZŠ kromě dvou. Město Trenčín zároveň na vybraných školách financuje úvazky školních psychologů. Velmi nápomocní jsou také speciální pedagogové. V případě komplikací se znevýhodněnými žáky může školský úřad kontaktovat metodičku Okresního úřadu Odboru školství v Trenčíně, Centrum speciálně pedagogického poradenství při Speciální ZŠ V. Predmerského v Trenčíně, Centrum pedagogicko-psychologického poradenství a prevence v Trenčíně nebo Úřad práce, sociálních věcí a rodiny Trenčín.

Žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí jsou další důležitou cílovou skupinou. Tento statut uděluje Centrum pedagogicko-psychologického poradenství a prevence v Trenčíně na základě výchovně-poradenské péče, včetně diagnostiky. V Trenčínských základních školách ve školním roce 2019/2020 studovalo 13 žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Trenčínský kraj vyniká velmi nízkou mírou kriminality, která byla v r. 2020 nejnižší na Slovensku. Celkem došlo ke 4761 trestným činům. Míra nezaměstnanosti je 4,25 % (r. 2020). Ve městě je jedna vyloučená lokalita, kde žije romská komunita v sociálních bytech v počtu cca 50 osob (z toho cca 10 školou povinných 10 dětí). V Trenčíně se nachází také areál dětského městečka – dětského domova, k němuž přísluší i základní škola.

Vize a cíle

Vize

Zlepšit sociální začleňování žáků se speciálními potřebami do společnosti

Cíle

Vytvořit ve spolupráci s místní pracovní skupinou pravidelné aktivity, které zapojí děti čelící bariérám (fyzickým, psychickým, jazykovým)

Město Trenčín od zapojení do Česko-slovenské iniciativy OnStage očekává zlepšení inkluze dětí předškolního a školního věku. Chce se zaměřit na všeobecnou inkluzi pro všechny děti bez ohledu na bariéry, které překonávají. Cílem je rovněž zabránit segregaci dětí se specifickými vzdělávacími potřebami. Jednou z nejdůležitějších podmínek inkluzivního prostředí ve škole je myšlenka, že každé dítě je přínosem pro druhé a že jeho odlišnost je obohacením nejen pro vzdělání, ale i pro život. Do procesu budování inkluzivního prostředí chce Trenčín zapojit instituce a také rodiče a učitele. Město považuje hudbu za vhodný nástroj sociální soudržnosti.

Výsledky implementace dobré praxe OnStage

V Trenčíně realizují v rámci iniciativy OnStage několik aktivit v několika institucích. Na Základní škole Východní 9 byl vytvořen hudební kroužek DRUMMERS. Děti projevují velký zájem o kroužek a stále se hlásí noví členové. V listopadu proběhlo vystoupení na akci BUBNOVAČKA 2022. Nadšení jsou i rodiče a co je hlavní, vedení školy vnímá iniciativu pozitivně a má zájem o udržitelnost projektu.

Spojená škola internátní, Ludovíta Stárka 12 navázala spolupráci se ZŠ Velkomoravská a realizují společný pěvecko-filmový kroužek. Bude probíhat do května 2023 s cílem pokračovat i v dalším období. V ZŠ Na dolinách 27 obnovili Folklórní soubor DOLINÁČIK. Zájem byl velký. Členy se staly děti různých věkových kategorií a také děti se speciálními výchovně-vzdělávacími potřebami. V MŠ Medňanského rozšířili o nové členy folklórní kroužek Meduška a plánují vystoupení pro širokou veřejnost.

Inkluzivní aktivity pro děti se znevýhodněním (klienti KRTKA) i děti z Mateřské školy Slimáček a děti ze zahraničí jsou realizovány ve Vzdělávacím centru KRTKO pod názvem „Krtkov klub výjimečných – rozozvučme naše srdcia pre každého“. Tyto aktivity jsou realizovány ve spolupráci s MTerapio. Jejich cílem je pomocí hudby, zpěvu a dechu za pomoci muzikofiletických technik při práci s dětmi se zdravotním znevýhodněním a dětmi z intaktní populace v inkluzivním prostředí přispět k jejich sociálnímu, psychickému a fyzickému rozvoji. Při aktivitách se za pomoci zpěvu zaměřují na podporu rozvoje řeči a procvičování správné výslovnosti.

Počet členů místní pracovní skupiny	19
Počet vzniklých hudebních a tanečních programů	5
Počet zapojených dětí	70
Cílová skupina	Žáci se zdravotním znevýhodněním, žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí, děti ze zahraničí
Věk zapojených dětí	4 – 13 let
Realizované projekty	<ul style="list-style-type: none"> • Hudobní kroužek DRUMMERS • Pěvecko-filmový kroužek • Folklorní soubor DOLINÁČIK • Folklorní soubor Meduška • Krtkov klub výnimočných – rozozvučme naše srdcia pre každého
Veřejná vystoupení	BUBNOVAČKA 2022
Zapojené školy a organizace	<ul style="list-style-type: none"> • ZŠ Východná 9 • Spojená škola internátna, Ludovíta Stárka 12 • ZŠ Veľkomoravská, • ZŠ Na dolinách 27 • MŠ Medňanského • Vzdelávacie centrum Krtko

Výsledky implementace dobré praxe OnStage v Trenčíně

Ohlasy na realizované projekty

„Zapojené školy, školská zařízení a organizace dostaly díky iniciativě OnStage a Městu Trenčín příležitost k vytvoření něčeho nového, zajímavého a podporovat tak děti v okamžitém nadšení z viditelných a slyšitelných výsledků. Je vědecky dokázáno, že děti, které jsou od malička vedeny k hudbě, jsou mnohem empatičtější, upřímnější, senzitivnější a psychicky vyrovnanější. To je největším přínosem pro všechny účastníky i díky projektu OnStage.“

Martina Blažejová, koordinátorka projektu a specialistka pro metodiku a řízení základních škol z Městského úřadu Trenčín.

„Děti se z aktivit těší, je to pro ně něco nového, co dosud nemohli zažívat a spokojeni jsou i rodiče.“

lektorky Krtkova klubu výnimočných – rozozvučme naše srdcia pre každého

Krtkov klub výjimečných v Trenčine – skupiny Spevulka a Hudobníček

METODOLOGIE A PROCES PŘENOSU DOBRÉ PRAXE

5.1 Úvod

Kapitola poskytuje stručný přehled Česko-slovenské iniciativy OnStage a metodologie přenosu. Metodologie byla určena na základě individuálních potřeb a ambicí zapojených partnerských měst. Přihlédnuto bylo rovněž ke zdrojům, které mají k dispozici, a k bariérám, které mohou přenos dobré praxe učinit obtížnější. Na základě těchto faktorů byla definována tři základní témata, která měla být pomocí stanované metodologie řešena.

Zlepšování schopností a dovedností projektových koordinátorů

Projektoví koordinátoři jsou klíčovými osobami pro úspěšnou realizaci projektu a implementaci navržených řešení. Je zapotřebí poskytnout koordinátorům podporu při vytváření jejich vizí, sestavování jejich místních pracovních skupin, pomoci jim se strategií výběru vhodných stakeholderů a následném udržení jejich motivace k aktivní účasti v iniciativě. Metodická podpora je rovněž zapotřebí při vytváření dokumentů, jako je např. Plán přenosu a při vytváření pilotních projektů. K tomuto účelu sloužila jak mezinárodní setkání, tak také individuální návštěvy národních expertek OP URBACT v jednotlivých městech.

Hlubší porozumění dobré praxi města Brna

Je zapotřebí zapojeným městům co nejlépe přiblížit přenášenou dobrou praxi a způsob, jakým byly jednotlivé aktivity realizovány. K tomuto účelu byla určena především mezinárodní setkání v Brně, jež je nositelem dobré praxe. Vybraní učitelé hudby ze zapojených měst měli rovněž možnost navštívit praktické ukázky hodin probíhajících v Brně a získat díky brněnským učitelům hlubší znalosti metody skupinové výuky hudby. Výměna zkušeností mezi učiteli byla rovněž podpořena možností online konzultací. Téma dobré praxe bylo hlouběji probíráno i na mezinárodních setkáních realizačních týmů ze zapojených měst.

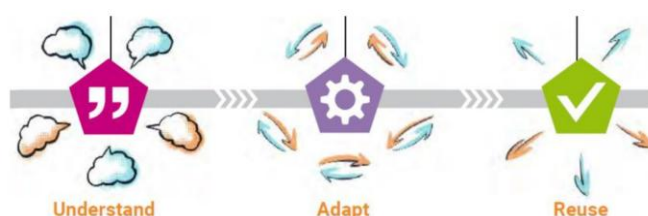
Výměna zkušeností mezi zapojenými městy

Jednou z významných potřeb definovaných zapojenými městy je možnost vzájemné výměny zkušeností a způsobů řešení dané problematiky. Díky mezinárodním setkáním a vzdělávacím a týmovým aktivitám měla města možnost k prodiskutování výzev, kterým čelí, a způsobů, jakými tyto výzvy byly řešeny jak v minulosti, tak v současnosti. Díky tomuto přístupu došlo ke sdílení dobrých praxí nejen mezi zapojenými městy a městem, které je nositelem dobré praxe, ale také mezi městy navzájem.

5.2 Metodologie

OP URBACT

Přenos dobré praxe v rámci OP URBACT je založen na modelu složeném ze tří základních kroků. Prvním krokem je detailní porozumění přenášené dobré praxi a následně probíhá uzpůsobení původního konceptu místním podmínkám a potřebám daného města. Posledním krokem je implementace navrženého řešení. Celý proces je založen na dobrovolnosti, participaci s širokou škálou zainteresovaných skupin, inspiraci ze zkušeností jiných měst a adaptaci těchto zkušeností na základě vlastních poznatků, zkušeností a individuálních potřeb. Hlavními cílovými skupinami jsou volení zástupci měst, pracovníci městské samosprávy a zainteresovaní aktéři z řad soukromého sektoru, neziskových organizací, vzdělávacích institucí, občanů měst apod.

Metodologie přenosu dobré praxe po vzoru venezuelských orchestrů

Vzhledem k hlavnímu tématu Česko-slovenské iniciativy OnStage spočívajícím v inkluzi sociálně znevýhodněných osob prostřednictvím skupinové výuky hudby byla při stanovování metodiky přenosu dobré praxe zvolena analogie s dětskými a mládežnickými orchestry fungujícími ve Venezuele, kde se nachází kolébka metody skupinové výuky hudby, která je v rámci iniciativy přenášena.

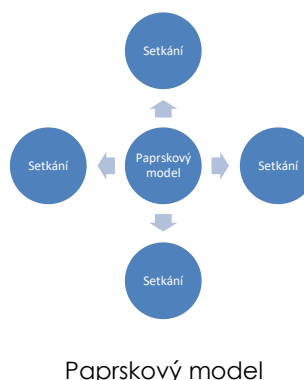
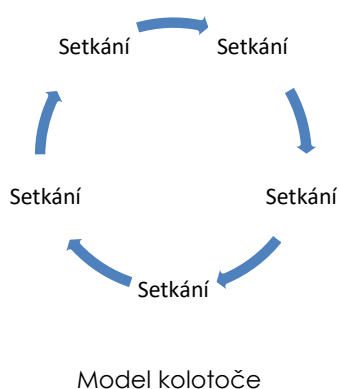
Venezuelské orchestry jsou složeny z dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, které ve svém osobním životě čelí nejrůznějším výzvám, zároveň se však snaží naučit se hře na hudební nástroj, který si vybraly, a být součástí orchestru. V orchestru je zastoupeno mnoho hudebníků, někteří hrají na stejné hudební nástroje, jiní hrají na rozdílné hudební nástroje, jejich schopnosti a kvalita nástrojů se liší, ale vzájemně se od sebe učí, sdílejí své zkušenosti, posouvají se dále a hlavním cílem jejich orchestru je vytvořit ucelenou melodii. Orchester je samozřejmě veden zkušeným dirigentem a k dispozici jsou také hudební lektoři.

Podobně jako venezuelské orchestry, Česko-slovenská iniciativa OnStage je složena z několika měst, která doma čelí nejrůznějším výzvám, zároveň se však snaží dozvědět se co nejvíce o prvcích dobré praxe města Brna, které si vybrala k implementaci, a být součástí týmu iniciativy OnStage. V iniciativě je zastoupeno sedm měst z České republiky a Slovenska. Některá města jsou si podobná, řeší stejné výzvy a vybrala si k implementaci stejné prvky dobré praxe, jiná města jsou rozdílná a snaží se o implementaci jiných prvků dobré praxe, než ostatní města. Zdroje, které mají města k dispozici, se liší, stejně jako se liší schopnosti jednotlivých koordinátorů a členů místních pracovních skupin. Vzájemně se

však od sebe města učí, sdílejí své zkušenosti, posouvají se dále a v rámci Česko-slovenské iniciativy Onstage se snaží o stejný cíl, a to sice přenos dobré praxe zaměřené na inkluzi sociálně znevýhodněných osob. Aby mohlo dojít k úspěšnému přenosu, je projekt veden zkušenými dirigenty v podobě Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku a hudebními lektory v podobě národních expertek OP URBACT a expertky z města Brna.

Pro přenos dobré praxe byl zvolen hybridní model přenosu kombinující prvky tzv. Paprskového modelu i Modelu kolotoče. Paprskový model klade důraz na úzký vztah mezi vedoucím projektu (nositelem dobré praxe) a zapojenými městy. Jedná se tedy spíše o individuální přístup k jednotlivým městům a přenášení zkušeností dle jejich aktuálních potřeb. Model kolotoče je naopak postaven na vzájemném sdílení nejen mezi nositelem dobré praxe a jednotlivými zapojenými městy, ale mezi všemi městy navzájem. V případě Česko-slovenské iniciativy OnStage docházelo jak k vzájemné výměně zkušeností mezi městy navzájem, tak také k individuálnímu koučování a vzdělávání jednotlivých měst založeném na jejich individuálních potřebách.

Místní pracovní skupina

Každé zapojené město si určilo koordinátora projektu a vytvořilo tzv. místní pracovní skupinu, která byla složená ze zástupců veřejného, soukromého i neziskového sektoru, vzdělávacích institucí apod. Vítanými členy byli rovněž aktivní občané z řad cílové skupiny dle zaměření přenášené dobré praxe. Složení této skupiny se v průběhu projektu vyvíjelo a její velikost záležela na situaci v daném městě. Je lepší upřednostnit menší tým opravdu zainteresovaných aktérů než velký tým s aktéry, jejichž účast má pouze formální charakter. Doporučuje se rovněž úzká spolupráce se zástupci politické reprezentace, kteří mohou napomoci získat finance na implementaci navržených řešení.

Hlavním úkolem dané pracovní skupiny je identifikovat cílovou skupinu projektu, její potřeby, očekávání a výzvy, kterým čelí. Identifikovány byly rovněž bariéry a příležitosti spojené s přenášenou dobrou praxí a následně došlo k přípravě realizace vlastních pilotních programů zaměřených na inkluzi sociálně znevýhodněných obyvatel prostřednictvím performativních umění. Koordinátor místní pracovní skupiny měl k dispozici

podporu Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku, národních expertek OP URBACT a expertky z města Brna, jenž je nositelem dobré praxe.

Zapojená města měla také možnost čerpat ze vzájemné spolupráce a výměny zkušeností s municipalitami napříč Českou a Slovenskou republikou. Samotná realizace pilotních programů probíhala v období říjen 2021 – prosinec 2022.

5.3 Harmonogram Česko-slovenské iniciativy OnStage

Realizace iniciativy probíhala od června r. 2021 do prosince r. 2022 a měla celkem pět fází. Všechna města byla zároveň motivována k zajištění udržitelnosti navržených aktivit i po oficiálním skončení projektu.

Fáze č. 1 - Iniciační fáze

- 06 – 09/2021
- Úvodní on-line setkání se zástupci Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku, s národními expertkami OP URBACT, expertkami z města Brna a se všemi zapojenými městy za účelem představení projektu, přenášené dobré praxe a seznámení se s projektovým týmem
- Návštěvy všech sedmi zapojených měst zástupci Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku, národními expertkami OP URBACT a expertkami z města Brna, které je nositelem dobré praxe, za účelem získání podkladů pro Studii přenositelnosti, přiblížení dobré praxe města Brna a nastínění harmonogramu projektu a očekávaných aktivit
- Individuální konzultace měst s národními expertkami OP URBACT zaměřené především na zjištění očekávání zapojených měst, jejich potřeb, dostupných zdrojů, definici cílových skupin měst a nastavení metodologie přenosu dobré praxe

Fáze č. 2 – Tvorba místních pracovních skupin, vypracovávání Studie přenositelnosti a školení k Plánu přenosu

- 10 – 12/2021
- Setkání všech zapojených měst v Brně za účelem názorné ukázky dobré praxe, workshopy na téma založení místní pracovní skupiny, práce s relevantními stakeholdery a tvorba Plánů přenosu
- Vypracovávání Studie přenositelnosti za spolupráce národních expertů OP URBACT, Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku, města Brna, jakožto nositele dobré praxe, a zapojených partnerských měst z České a Slovenské republiky
- Společné online setkání za účelem zjištění vývoje projektu ve všech zapojených městech
- Pravidelná setkání místních pracovních skupin

- Testování pilotních programů
- Individuální konzultace zapojených měst s národními expertkami OP URBACT

Fáze č. 3 – Plány přenosu

- 01 – 03/2022
- Návštěva zapojených měst zástupci Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku, národními expertkami OP URBACT a expertkou z města Brna za účelem metodologické podpory při vypracovávání Plánu přenosu a při řízení projektu
- Vytváření Plánů přenosu
- Studijní návštěva vybraných učitelů hudby v Brně za účelem hlubšího pochopení metody skupinové výuky hudby
- Pravidelná setkání místních pracovních skupin
- Testování pilotních programů
- Individuální konzultace zapojených měst s národními expertkami OP URBACT

Fáze č. 4 – Příprava pilotních programů

- 04 – 08/2022
- Setkání všech zapojených měst v Trenčíně za účelem metodologické podpory při vytváření pilotních programů, tematické workshopy, sdílení zkušeností mezi zapojenými městy a nositelem dobré praxe
- Návštěva zapojených měst zástupci Národních kontaktních míst OP URBACT pro Českou a Slovenskou republiku, národními expertkami OP URBACT a expertkou z města Brna za účelem zhodnocení vývoje projektu
- Studijní návštěva vybraných učitelů hudby v Brně za účelem hlubšího pochopení metody skupinové výuky hudby
- Pravidelná setkání místních pracovních skupin
- Individuální konzultace zapojených měst s národními expertkami OP URBACT
- Navrhování konkrétních aktivit vhodných k implementaci v zapojených městech
- Testování pilotních programů
- Veřejná vystoupení dětí zapojených do pilotních programů

Fáze č. 5 – Implementační fáze

- 09 – 12/2022
- Spuštění pilotních programů v zapojených městech
- On-line setkání českých měst se zástupci Národního kontaktního místa OP URBACT pro Českou republiku a národní expertkou OP URBACT za účelem zhodnocení vývoje projektu

- Setkání všech zapojených měst v Plzni za účelem hodnocení implementovaných pilotních programů a definování možností pro jejich zlepšení, tematické workshopy, sdílení zkušeností mezi zapojenými městy a nositelem dobré praxe
- Veřejná vystoupení dětí zapojených do pilotních programů
- Evaluace iniciativy Sekretariátem OP URBACT
- Společné vánoční online setkání za účelem zhodnocení vývoje projektu ve všech zapojených městech
- Pravidelná setkání místních pracovních skupin
- Individuální konzultace zapojených měst s národními expertkami OP URBACT
- Hodnocení úspěšnosti jednotlivých programů a jejich vylepšování
- Příprava Závěrečné zprávy a analýzy přenositelnosti za účelem přenosu dobré praxe OnStage do dalších měst České a Slovenské republiky

VÝSTUPY INICIATIVY A PŘENOSITELNOST DOBRÉ PRAXE DO DALŠÍCH MĚST

6.1 Úvod

Hlavními výstupy Česko-slovenské iniciativy Onstage jsou Studie přenositelnosti, Plány přenosu zapojených měst a pilotní programy určené k implementaci v jednotlivých městech. V rámci propagace došlo k publikaci série článků, komunikaci na sociálních sítích a vytvoření propagačního videa a brožury představující úspěchy všech zapojených měst.

6.2 Přehled výstupů v zapojených městech

Díky iniciativě se podařilo otevřít 31 hudebních a tanečních programů, do nichž se zapojilo celkem 336 dětí. Níže uvedená tabulka uvádí přehled výstupů v jednotlivých městech.

Město	Členové místní pracovní skupiny	Hudební a taneční programy	Počet zapojených dětí	Cílová skupina	Věk zapojených dětí	Realizované projekty	Veřejná vystoupení	Zapojené školy a organizace
Banská Bystrica	11	2	30	Žáci se zdravotním znevýhodněním, žáci z málo podnětného a sociálně slabšího prostředí, žáci se speciálními výchovně-vzdělávacími potřebami, romské děti	7 – 15 let	Hudebně-taneční kroužek Pěvecko-hudební kroužek	4	ZŠ Pieninská 27 ZŠ Trieda SNP 20
Broumov	7	4	63	Děti z řad romské komunity a sociálně znevýhodněných zástupců majority	3 – 14 let	Pohybově-taneční kroužek Pohybově-taneční kroužek „Tancuj pro radost“ Kroužek scénického tance Kroužek skupinové výuky hry na kytaru „Hledá se nový Django“	3	Základní škola a Praktická škola Broumov Komunitní centrum Naděje Mateřská škola Začít spolu, z. s. Dětský domov Broumov ZUŠ Broumov

Lučenec	9	1	10 + 8 rodičů	Děti a jejich rodiče nebo zákonní zástupci ze sociálně znevýhodněného a méně podnětného prostředí	2 – 7 let	Pohybové-hudební volnočasová aktivita	0	Občanské sdružení „Za důstojný život“ - Zariadenie núdzového bývania
Neratovice	9	2	29	Děti z řad romské komunity, mezinárodních občanů a sociálně znevýhodněných zástupců majority	8 – 15 let	„Praktická třída“ „Hernička“	0	Základní škola a Praktická škola Neratovice
Nitra	12	8	90	Děti ze sociálně znevýhodněného a marginalizovaného prostředí	6 – 15 let	2 kroužky hry na bubny 2 x výuka hry na klávesy Výuka hry na kytaru Zpěv Rytmika Rozšíření hudební výchovy v 1. ročníku ZŠ Kreativní klub – rytmické hudební cvičení Zpěvník romských písní a sběr romských receptů Hymna školy	1	ZŠ Ščasného ZŠ a MŠ Novozámocká ZŠ Krčméryho
Plzeň	13	3	44	Děti z řad romské komunity, mezinárodních občanů a sociálně znevýhodněných zástupců majority	6 – 15 let	Pěvecký sbor pro I. st. „Duháček“ Pěvecký sbor pro II. st. „Děčko“ „Hra na akustickou kytaru“	3	16. ZŠ a MŠ Plzeň
Trenčín	19	5	70	Žáci se zdravotním znevýhodněním, žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí, děti ze zahraničí	4 – 13 let	Hudobní kroužek DRUMMERS Pěvecko-filmový kroužek	1	ZŠ Východná 9 Spojená škola internátna, Ludovíta Stárka 12

						Folklorní soubor DOLINÁČIK		ZŠ Velkomoravská
						Folklorní soubor Međuška		ZŠ Na dolinách 27
						Krtkov klub výnimočných – rozozvučme naše srdcia pre každého		MŠ Medňanského Vzdelávacie centrum Krtko

Přehled vstupů v zapojených městech

6.3 Posouzení potenciálu přenosu v zapojených městech

Při hodnocení potenciálu přenosu dobré praxe města Brna do vybraných měst České republiky a Slovenska bylo využito tří základních kritérií - připravenost a relevance, kapacita pro přenos dobré praxe a udržitelnost.

Připravenost a relevance

Kritérium hodnotící relevanci dobré praxe města Brna při řešení výzev, kterým partnerská města čelí a angažovanost a motivovanost měst při přenosu dobré praxe. Posuzována byla např. jasná definice cílové skupiny, porozumění principu přenášení dobré praxe, politická podpora, zájem místní komunity o zapojení se do projektu, a zda je téma inkluze jedním z priorit města.

Kapacita pro přenos dobré praxe

Kritérium hodnotící schopnost zapojených měst přenést dobrou praxi města Brna do jejich prostředí a implementovat jimi vybrané prvky dobré praxe. Posuzována byla např. míra, do jaké již byly definovány prvky dobré praxe vhodné k implementaci, zkušenosti s podobnými projekty, návaznost na další aktivity města a schopnost města zrealizovat přenos dobré praxe během realizační fáze projektu.

Udržitelnost

Kritérium hodnotící zapojení široké škály místních aktérů a schopnost zajištění přenosu dobré praxe v časovém horizontu přesahujícím realizační fázi Česko-slovenské iniciativy OnStage. Posuzována byla např. schopnost města zajistit potřebné zdroje pro přenos dobré praxe, schopnost koordinátora projektu řídit projekt a jeho znalost místních stakeholderů, schopnost zapojení stakeholderů s potřebnými zdroji a schopnostmi a motivace stakeholderů k aktivní účasti v projektu.

Na základě těchto kritérií byl potenciál přenosu dobré praxe u jednotlivých měst ohodnocen stupněm A, B nebo C.

Stupeň C: Dojde k vytvoření jasného Plánu přenosu. Budou definovány prvky dobré praxe vhodné k implementaci a zdroje, které jsou zapotřebí, aby přenos dobré praxe proběhl během jasného budoucího časového rámce. Pravděpodobnost implementace vybraných prvků během trvání Česko-slovenské iniciativy OnStage je však nízká.

Stupeň B: Dojde k vytvoření jasného Plánu přenosu. Budou definovány prvky dobré praxe vhodné k implementaci a zdroje, které jsou zapotřebí, aby přenos dobré praxe proběhl během jasného časového rámce. Je zde pravděpodobnost, že implementace některých vybraných prvků dobré praxe proběhne jak během trvání Česko-slovenské iniciativy OnStage, tak také po jejím skončení.

Stupeň A: Dojde k vytvoření jasného Plánu přenosu. Budou definovány prvky dobré praxe vhodné k implementaci a zdroje, které jsou zapotřebí, aby přenos dobré praxe proběhl během jasného časového rámce. Je zde velmi vysoká pravděpodobnost, že implementace většiny nebo všech vybraných prvků dobré praxe proběhne jak během trvání Česko-slovenské iniciativy OnStage, tak také po jejím skončení.

V Nitře, Plzni a Trenčíně byl potenciál přenosu při vypracovávání Studie přenositelnosti na začátku iniciativy ohodnocen stupněm A. Banská Bystrica, Broumov, Lučenec a Neratovice obdržely ohodnocení stupněm B. Ve všech městech došlo k vytvoření Plánu přenosu, byly definovány prvky dobré praxe vhodné k implementaci a zdroje, které jsou zapotřebí, aby přenos dobré praxe proběhl během jasného časového rámce. Implementace většiny nebo všech vybraných prvků dobré praxe proběhla během trvání Česko-slovenské iniciativy OnStage a je zde vysoká pravděpodobnost, že budou realizované aktivity pokračovat i po oficiálním skončení iniciativy. Všechna města tedy nakonec splnila kritéria pro potenciál přenosu stupně A.

6.4 Analýza SWOT Česko-slovenské iniciativy OnStage a potenciál přenosu dobré praxe do dalších měst

Silné stránky	Slabé stránky
Využití potenciálu dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a prevence patologických jevů	Překážky způsobené mentalitou a postoji zapojených aktérů a neochota aplikovat daný koncept v místních podmínkách některých zapojených měst
Více než třicetiletá existence metody skupinové výuky hudby El Sistema a měřitelné přínosy pro děti i společnost	Nutnost zajištění externího financování a udržitelnosti projektu
Snadná přenositelnost dobré praxe OnStage z českých i slovenských měst, kde projekt již probíhá	Omezené personální kapacity samosprávy i neziskových organizací
Pomoc při hledání externích finančních zdrojů ze strany Národních kontaktních míst OP URBACT a	Pouze 18 měsíců na realizaci iniciativy a z toho plynoucí krátké období na porozumění dobré

národních expertů OP URBACT	praxi a následnou implementaci
Využití různých druhů performativních umění (hudba, tanec, divadlo)	
Výměna zkušeností a způsobů řešení dané problematiky mezi zapojenými městy	
Zlepšování schopností a dovedností projektových koordinátorů	
Aktivní zapojení minoritních skupin do aktivit města	
Příležitosti	Hrozby
Sjednocení polarizované společnosti a navázání dialogu mezi majoritou a minoritou	Nedostatečná inkluze Romů, mezinárodních občanů a sociálně znevýhodněných zástupců majority a z toho plynoucí nepochopení a vyčlenění z většinové společnosti
Téma sociální inkluze a vzdělávání patří mezi strategické cíle a priority jak na mezinárodní, tak na také na národní úrovni České a Slovenské republiky → možnost využití dotačních výzev	Krátké volební období z hlediska udržitelnosti projektu
Založení speciálních kurzů pro učitele	Pandemie Covid-19 a možné restriktce z ní plynoucí
Rozšíření kurzů na další základní školy v rámci již zapojených měst	Válečný konflikt na Ukrajině a z toho plynoucí přetížení škol v důsledku nutnosti inkluze ukrajinských dětí
Rozšíření kurzů na střední školy	Energetická krize a z ní plynoucí nedostatek financí na provoz škol
Vytvoření další Česko-slovenské iniciativy OP URBACT a rozšíření kurzů do dalších měst v rámci České a Slovenské republiky	
Vytvoření mezinárodní sítě přenosu OP URBACT a rozšíření kurzů do dalších evropských měst	

Dobrá praxe města Brna částečně využívá metodu El Sistema, což je hudebně-vzdělávací program, který se po úspěšné aplikaci ve Venezuele rozšířil do zemí po celém světě. Metoda El Sistema začala být ve Venezuele využívána již v r. 1975 a její úspěch a rozšíření na mezinárodní úroveň dokazuje vysoký potenciál přenosu. Více než třicetiletá existence této vzdělávací metody navíc poskytuje měřitelné přínosy pro zapojené děti i celou společnost. Dochází k vytváření nových sociálních vazeb, zlepšování sociálních

kompetencí, budování sebedisciplíny a trpělivosti, rozvoji kritického myšlení, rozvoji schopnosti řešit problémy a rozvoji schopnosti týmové spolupráce. Prokázané je tak zlepšení školní docházky a studijních výsledků, což má v budoucnu pozitivní dopad na uplatnitelnost na trhu práce. Projekt je rovněž prospěšný pro inkluzi a odstraňování předsudků a kulturních i jazykových bariér, což je velmi přínosné především v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině a nutností inkluze ukrajinských dětí na českých školách. Díky těmto pozitivním dopadům iniciativy dochází k využití potenciálu dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, prevenci patologických jevů a k aktivnímu zapojení minoritních skupin do aktivit města.

Díky Česko-slovenské iniciativě OnStage, která podpořila rozšíření metod skupinové výuky hudby do českých a slovenských měst, se nabízí potenciál přenosu do dalších měst v rámci České a Slovenské republiky, která mohou využít skutečnost, že se na výukové metody mohou přijet podívat do města, které je jim nejbližší, a mohou se v této oblasti vzdělávat bez nutnosti znalosti cizího jazyka. Kromě skupinové výuky hudby se mohou města více dozvědět i o skupinové výuce tance a dramatických umění, která byla v zapojených městech rovněž realizována. Zapojení do Česko-slovenské iniciativy OnStage bylo pro města přínosné v mnoha ohledech. Města měla možnost využít pomoc při hledání externích finančních zdrojů ze strany Národních kontaktních míst OP URBACT České a Slovenské republiky a národních expertů OP URBACT a došlo k výměně zkušeností a způsobů řešení dané problematiky mezi zapojenými městy. V neposlední řadě iniciativa přispěla i ke zlepšení schopností a dovedností projektových koordinátorů ze zapojených měst a podpoře participativních forem rozhodování.

Při realizaci inovativních vzdělávacích programů jako je skupinová výuka performativních umění, která je navíc zaměřena především na sociálně znevýhodněné děti z řad majority a minorit, je mnohdy nezbytné čelit překážkám způsobeným mentalitou a postoji zapojených aktérů a neochotou aplikovat daný koncept v místních podmínkách zapojených měst. Výsledky Česko-slovenské iniciativy Onstage však dokazují, že při vytrvalosti a oslovení těch správných osob, které jsou otevřené novým věcem a přístupům, je možné dobrou praxi OnStage úspěšně přenést do měst, která se liší velikostí, mentalitou, personálními kapacitami i zkušenostmi s realizací projektů.

Nevýhodou iniciativy Onstage bylo, že na její realizaci bylo vyčleněno pouze 18 měsíců, ovšem řada měst své aktivity naplánovala s přesahem do dalších let, což výrazně napomůže udržitelnosti vzdělávacích programů. S udržitelností je spojená i nutnost externího financování ovšem řada zapojených měst byla v tomto ohledu velmi aktivní, využila podporu národních expertů OP URBACT a zajistila si zdroje financování i na pokračování navržených aktivit. Účast v iniciativě tedy může být prospěšná i z hlediska orientace v dotačních výzvách a dalších možnostech externího financování.

Školy v posledních letech čelily mimořádnému tlaku jak v důsledku restrikcí nutných kvůli pandemii Covidu-19, tak také z důvodu potřeby inkluze ukrajinských dětí prchajících před válkou. Současná situace umocněná energetickou krizí vyvíjí enormní tlak na lidské,

materiální i finanční zdroje škol, ale i přesto je nutné podporovat rozvoj dětí i mimo školní lavice. Právě dobrá praxe OnStage může školám v tomto směru výrazně pomoci. Období krize nemusí být pouze podhoubím pro konflikty a rozdělení společnosti, ale může se naopak stát příležitostí pro užší spolupráci mezi municipalitami, školami, neziskovými organizacemi a občany z řad majority i minority. Právě úspěšné zapojení více aktérů a využití různých zdrojů financování může napomoci udržitelnosti projektu a překonání rizik v podobě např. krátkého volebního období politických zástupců municipalit a z toho plynoucího rizika nedostatečné politické podpory iniciativy při změně politické reprezentace. Z tohoto důvodu je doporučeno zahrnout inkluzi vybraných cílových skupin pomocí skupinové výuky performativních umění do dlouhodobých strategií měst a aktivně plánované aktivity a výstupy projektu komunikovat i na politické úrovni. Například město Brno projekt OnStage zařadilo do akčního plánu Strategie kultury a kreativních odvětví, který byl schválen v r. 2020 a je platný až do r. 2022. Díky tomu, že je projekt součástí akčního plánu, podařilo se v rozpočtu vyčlenit finanční prostředky na rok 2022 pro již zapojené školy a zároveň také dodatečné finance, které umožnily rozšíření projektu do dalších dvou brněnských škol. Projekt OnStage je také zařazen v akčním plánu Strategie Brno 2050, který byl schválen v první polovině r. 2022. Zařazení projektu do městských strategických dokumentů umožňuje snadnější čerpání financí z rozpočtu města, případně využívání dotačních titulů. Projekt byl rovněž komunikován napříč politickou reprezentací, aby došlo k eliminaci případného rizika spojeného s komunálními volbami a novým politickým vedením.

K rozšíření dobré praxe OnStage do dalších měst by napomohlo založení speciálních kurzů pro učitele, kteří by měli zájem naučit se principům skupinové výuky hudby a zavést tuto metodu na svých školách. Tyto kurzy by mohly být k dispozici učitelům z České republiky i ze Slovenska. Díky Česko-slovenské iniciativě OnStage dostalo Brno příležitost podělit se o své zkušenosti s dalšími českými i slovenskými městy, ovšem otevření kurzů pro učitele přesahující trvání iniciativy by umožnilo rozšíření této unikátní výukové metody do většího počtu měst, což by umožnilo naplnění priorit České i Slovenské republiky ve vztahu k inkluzi. Výraznou příležitostí pro obě země by bylo, kdyby po skončení trvání iniciativy došlo k navázání na tento projekt a otevření další sítě přenosu se stejným zaměřením. Na mezinárodní úrovni se zase nabízí možnost podělit se o své zkušenosti s dalšími evropskými městy prostřednictvím mezinárodní sítě přenosu OP URBACT.

Velký potenciál pro další rozvoj dobré praxe OnStage se však nabízí i v rámci České a Slovenské republiky. Může dojít k rozšíření vzdělávacích programů na další školy v již zapojených městech nebo rozšíření do měst v rámci kraje. Příležitostí by mohlo být i rozšíření kurzů na střední školy, jelikož metoda El Sistema je založena na dlouhodobém působení a možnost skupinové výuky hudby na středních školách by umocnila dlouhodobý efekt a pomohla by dětem usnadnit mnohdy stresující přechod ze základní na střední školu. Kromě skupinové výuky hudby je možné zaměřit se i na výuku dalších performativních umění jako je tanec nebo divadlo.

OP URBACT a pod něj spadající Česko-slovenská iniciativa OnStage jsou ideální platformou poskytující nástroje na sjednocení polarizované společnosti a navázání dialogu mezi majoritou a minoritou. Téma sociální inkluze a vzdělávání navíc patří mezi strategické cíle a priority jak na mezinárodní, tak na také na národní úrovni České republiky a Slovenska, což dává městům příležitost naplnit tyto strategický cíle a zároveň využít řadu dotačních výzev, které byly za tímto účelem vypsané.

V posledních letech naše společnost čelí výzvám a krizím světového měřítko, které zná většina obyvatelstva pouze z učebnic dějepisu a vyprávění svých prarodičů. O to víc je důležitý každý pokus o sjednocení společnosti a inkluzi sociálně znevýhodněných osob. Jejich vyčlenění ze společnosti může být zárodkem řady konfliktů, nedorozumění a potencionálních rizik pro celou společnost. Dle slov José Antonia Abreu, zakladatele hudebně-vzdělávací metody El Sistema, by hudba měla být uznána jako pozitivní činitel pro sociální změnu v nejvyšším slova smyslu, protože předává nejvyšší hodnoty – solidaritu, harmonii a vzájemnou empatii. Kdy jindy než v současné době jsou tyto hodnoty relevantnější...

Vypracovala:

Mgr. Kamila Gamalová, MBA
národní expertka OP URBACT
e-mail: kamila.gamalova@gmail.com
tel.: +420 721 862 631

